

Login uczestnika

Pieczęć szkoły

.....

Data urodzenia uczestnika

Dzień   Miesiąc   Rok

Wojewódzki Konkurs Chemiczny

dla uczniów szkół podstawowych

stopień szkolny rok szkolny 2022/2023

„Chemia żywi, leczy, ubiera, ale może szkodzić”**Informacja dla uczestnika**

- Test składa się z **16 zadań**. Część z nich to wiązki zadaniowe.
- Wśród nich są zadania zamknięte: wielokrotnego wyboru, prawda/fałsz, na dobieranie, zadania z luką. Wybraną odpowiedź należy wyraźnie zaznaczyć lub wpisać liczbę bądź literę. W zadaniach otwartych należy dokonać obliczeń, udzielić odpowiedzi pisemnej lub zapisać równania reakcji. Staraj się pisać wyraźnie czarnym lub niebieskim długopisem bądź piórem.
- Możesz korzystać z układu okresowego, tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie. Przy obliczeniach możesz korzystać z kalkulatora prostego.
- Miejsca na brudnopis możesz wykorzystać do notatek. To, co w nim zapiszesz nie będzie oceniane.
- Na rozwiązanie wszystkich zadań masz **75 minut**.
- Za rozwiązanie wszystkich zadań testu możesz uzyskać maksymalnie **50 punktów**. Aby przejść do stopnia rejonowego musisz uzyskać minimum 80% czyli **40 punktów**.

POWODZENIA!

Numer zadania	1	2.1	2.2	2.3	3	4.1	4.2	5	6.1	6.2	7.1	7.2	8.1	8.2
Max punktów	3	3	2	2	2	2	3	2	1	2	1	1	1	1
Uzyskane:														

Numer zadania	9	10	11.1	11.2	11.3	11.4	12.1	12.2	12.3	13	14.1	14.2	15	16
Max punktów	1	4	1	1	2	2	2	1	1	1	1	2	2	3
Uzyskane:														

Uczestnik uzyskał za rozwiązanie wszystkich zadań:

..... pkt.

Zadanie 1. (0-3)

Liczba punktów

Wykrywanie nowotworów, szczególnie głowy, jest możliwe między innymi dzięki technice diagnostycznej PET wykorzystującej izotopy:

Lekarze analizują obraz PET mózgu pacjenta, na którym kolory wskazują intensywność przepływu krwi znakowanej izotopami. Na tej podstawie ustalają diagnozę dotyczącą umiejscowienia nowotworu.

Oceń poprawność podanych zdań. Wybierz i zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

A.	W jądrze atomowym nuklidu ^{18}F znajduje się 9 neutronów.	P	F
B.	Masa atomowa nuklidu ^{15}O wynosi 16 u.	P	F
C.	Każdy następny nuklid w podanym szeregu: ^{11}C , ^{13}N , ^{15}O , ^{18}F posiada w jądrze atomowym o jeden proton więcej od nuklidu go poprzedzającego.	P	F

Informacja do zadania 2.

Jony Na^+ i Cl^- są dostarczane do naszego organizmu w postaci soli kuchennej. Dienne zapotrzebowanie na sól NaCl wynosi 5-6 g. Zalecane jest używanie soli kamiennej lub morskiej, które zawierają duże ilości mikroelementów (pierwiastków śladowych), zamiast soli warzonej pozbawionej tych cennych składników.

Sód jest potrzebny do prawidłowego funkcjonowania nerwów i mięśni, reguluje gospodarkę wodną i pH płynów ustrojowych. Anion Cl^- wraz z kationami Na^+ i K^+ utrzymuje prawidłowe ciśnienie.

Rozpuszczalność NaCl w wodzie o temperaturze 20°C wynosi 35,9 g na 100 g wody.

Zadanie 2.1 (0-3)

Liczba punktów

Dokończ zdania. Wybierz i podkreśl odpowiednie słowo lub liczbę tak, aby treść zdań była poprawna.

W chlorku sodu NaCl występuje wiązanie

(kowalencyjne niespolaryzowane / kowalencyjne spolaryzowane / jonowe).

Chlorek sodu tworzy kryształy o temperaturze topnienia (801°C / 20°C / -40°C).

Składniki wodnego roztworu NaCl można rozdzielić poprzez (destylację / dekantację / odparowanie rozpuszczalnika).

Informacja do zadania 4.

W przyrodzie występuje wiele substancji, których barwa zależy od pH środowiska. Należą do nich na przykład czarne jagody, modra kapusta, czy lakmus występujący w porostach Lichenes. Bardzo ciekawym przykładem są suszone płatki kwiatu klitorii ternateńskiej o pięknej niebieskiej barwie. Napar z kwiatów tej rośliny jest smaczną herbatą o intrygującej szafirowej barwie. Roztwór po zakwaszeniu staje się różowy, natomiast po dolaniu roztworu substancji o pH wyższym od 7 przyjmuje zabarwienie zielone.

pH około 7		pH < 7		pH > 7	
Barwa szafirowa		Barwa różowa		Barwa zielona	

Zadanie 4.1 (0-2)

Liczba punktów

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A, B lub C i jej uzasadnienie 1, 2 lub 3.

W roztworze uzyskanym z soku żołądkowego człowieka napar z kwiatów klitorii byłby:

A.	szafirowy,	ponieważ	1.	w składzie soku żołądkowego znajduje się roztwór HCl.
B.	różowy,		2.	w składzie soku żołądkowego znajduje się roztwór NaCl.
C.	zielony,		3.	w składzie soku żołądkowego znajduje się roztwór NaOH.

Zadanie 4.2 (0-3)

Liczba punktów

Do dyspozycji masz wodę oraz następujące substancje występujące w postaci ciał stałych:

lit, tlenek potasu, miedź, tlenek glinu, tlenek krzemu(IV), tlenek fosforu(V), siarka.

- a) Wybierz dwie substancje stałe, które roztwarzają się w wodzie, a powstały roztwór barwi herbatkę z klitorii na zielono. Napisz w formie cząsteczkowej odpowiednie równania reakcji wybranych substancji z wodą.

.....
.....

- b) Wybierz jedną substancję stałą, która roztwarza się w wodzie, a powstały roztwór barwi herbatkę z klitorii na różowo. Napisz w formie cząsteczkowej odpowiednie równanie reakcji wybranej substancji z wodą.

.....

Zadanie 5. (0-2)

Liczba punktów

Tlenek azotu(II) to substancja powstająca w organizmach ludzi w wyniku przemian biochemicznych. Reguluje on ciśnienie krwi poprzez rozkurczające działanie na naczynia krwionośne, ma wpływ na pracę serca, jest ważnym elementem układu immunologicznego. Obecnie w kanadyjskiej firmie trwają badania nad preparatem, który jest źródłem tlenku azotu(II). Podawać się go będzie w postaci sprayu do nosa. Preparat spowoduje zahamowanie inwazji wirusa SARS-CoV-2 na wczesnym etapie jego oddziaływania na organizm.

Tlenek azotu(II) można otrzymać w laboratorium. Związek ten jest bezbarwnym gazem. W kontakcie z powietrzem ulega utlenieniu do tlenku azotu(IV) - gazu o barwie brunatnej. Ten gaz reagując z wodą tworzy mieszaninę kwasu azotowego(V) i kwasu azotowego(III).

Napisz w formie cząsteczkowej równania reakcji wymienionych wyżej przemian.

- a) Reakcja utleniania tlenku azotu(II):

.....

- b) Reakcja tlenku azotu(IV) z wodą:

.....

Informacja do zadania 6.

Nadtlenek wodoru to substancja o interesującej budowie cząsteczkowej oraz właściwościach. Cząsteczka tego związku zawiera dwa atomy tlenu i dwa atomy wodoru, które połączone są wiązaniami kowalencyjnymi. Czysty nadtlenek wodoru ulega rozkładowi na wodę i tlen. Szczególnie łatwo taka reakcja zachodzi w obecności katalizatora - tlenku manganu(IV). Stężony roztwór nadtlenku wodoru wykazuje działanie żrące. W kontakcie ze skórą pozostawia martwicze plamy. Przy stężeniu około 3%, jako woda utleniona, jest wykorzystywany jako środek odkażający.

Zadanie 6.1 (0-1)

Liczba punktów

Napisz w formie cząsteczkowej równanie reakcji rozkładu nadtlenku wodoru. Nad strzałką w równaniu reakcji napisz wzór sumaryczny wskazanego w informacji wprowadzającej katalizatora.

.....

Informacja do zadania 7.

W poniższej tabeli przedstawiono zawartość wybranych składników jaj różnego pochodzenia.

Wybrane składniki [jednostka masy]	Jajo kurze Średnia masa około 56 g	Jajo przepiórcze Średnia masa około 9 g	Jajo kacze Średnia masa około 70 g	Jajo gęsie Średnia masa około 144 g
Białko [g]	6,5	1,2	9,1	20,0
Wapń [mg]	4,7	5,3	44,8	64,0
Żelazo [mg]	2,2	3,4	2,7	3,6
Fosfor [mg]	204	20,9	154	208,0

Zadanie 7.1 (0-1)

Liczba punktów

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Jajecznica na śniadanie powinna zawierać minimum 30 g białka. Najlepiej przygotować ją smażąc:

- A. 3 jaja kurze. C. 2 jaja kacze.
B. 25 jaj przepiórczych. D. 1 jajo gęsie.

Zadanie 7.2 (0-1)

Liczba punktów

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Największą zawartość procentową fosforu w przeliczeniu na średnią masę jaja zawiera:

- A. jajo kurze. C. jajo kacze.
B. jajo przepiórcze. D. jajo gęsie.

Brudnopis do zadania 7.

Informacja do zadania 8.

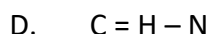
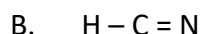
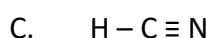
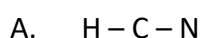
Cyjanki to grupa silnie toksycznych związków chemicznych, które w swojej budowie zawierają bezpośrednio połączone ze sobą atomy węgla i azotu. Występują między innymi w pestkach owoców jak: jabłka, śliwki, morele, brzoskwinie. Po zjedzeniu tych pestek w soku żołądkowym uwalnia się niewielka ilość kwasu cyjanowodorowego o wzorze HCN. Jest ona za mała, aby nam zaszkodzić, ale mimo to lepiej nie spożywać pestek wymienionych owoców.

Zadanie 8.1. (0-1)

Liczba punktów

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wzór strukturalny kwasu cyjanowodorowego to:

Zadanie 8.2. (0-1)

Liczba punktów

Kwas HCN rozpuszcza się w wodzie, a pH powstałego roztworu jest nieznacznie poniżej 7.

Napisz równanie reakcji dysocjacji kwasu cyjanowodorowego.

.....

Zadanie 9. (0-1)

Liczba punktów

Woda z Morza Martwego jest wieloskładnikowym roztworem bogatym w jony. Dominują kationy Na^+ i aniony Cl^- . Dzięki dużej zawartości jonów pochodzących od różnych substancji chemicznych gęstość roztworu przekracza 1 g/cm^3 , a woda z Morza Martwego jest wykorzystywana do produkcji kosmetyków oraz kąpeli leczniczych.

Czterej uczniowie otrzymali zadanie, aby sporządzić wieloskładnikowy roztwór, który musi zawierać jony: Ca^{2+} , Li^+ , Ba^{2+} i OH^- . W tym celu mieszała z wodą destylowaną wymienione w poniższej tabeli substancje.

Uczeń I.	Li_2O , CaO , Ba	Uczeń III.	LiOH , $\text{Ca}(\text{OH})_2$, $\text{Ba}(\text{OH})_2$
Uczeń II.	BaO , CaO , LiOH	Uczeń IV.	CaO , Ba , $\text{Ca}(\text{OH})_2$

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Nieprawidłowo wykonał zadanie uczeń:

A. I

C. III

B. II

D. IV

Zadanie 10. (0-4)

Liczba punktów

Przygotowując potrawy otrzymujemy mieszaniny. Znane są różne rodzaje mieszanin. W zależności od składników tworzących mieszaninę można je rozdzielić stosując różne metody. Wykorzystujemy wtedy różnice we właściwościach fizycznych składników danej mieszaniny.

Tabela 1 Wykorzystane właściwości fizyczne.	
I.	Różnica temperatur wrzenia składników roztworu właściwego.
II.	Różnica gęstości składników mieszaniny.

Tabela 2 Nazwa sposobu rozdzielania mieszaniny.	
A.	Sączenie
B.	Odparowanie rozpuszczalnika
C.	Zastosowanie rozdzielnika

Korzystając z zaproponowanych w tabeli 1 i tabeli 2 informacji uzupełnij poniższe zestawienie odpowiednio wpisując wykorzystaną właściwość fizyczną oraz wybrany sposób rozdzielania podanych mieszanin. Wpisz odpowiednio liczbę I lub II oraz literę A, B lub C.

Mieszanina	Wykorzystane właściwości fizyczne.	Nazwa sposobu rozdzielania mieszaniny.
Mieszanina twarogu i serwatki.	Różnice w stanie skupienia składników mieszaniny.	.....
Oliwa z sokiem z cytryny.	.....	.....
Mieszanina wody z solą kuchenną.	Lotność jednego ze składników mieszaniny.	.....

Informacja do zadania 11.

Fosfor jest jednym z pierwiastków niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania organizmu. Występuje w kościach i zębach (około 80%), mięśniach, tkance nerwowej i płynach ustrojowych. W organizmie człowieka (78 kg) znajduje się około 780 g fosforu. Źródłem tego pierwiastka są produkty zwierzęce i roślinne. Na przykład orzech włoski zawiera 346 mg fosforu, orzech laskowy 290 mg, a migdały 481 mg w 100 g produktu.

Dzienna dawka fosforu dla dzieci (11 – 18 lat) wynosi 1,2 g.

Zadanie 11.1 (0-1)

Liczba punktów

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Aby dostarczyć dzienną dawkę fosforu do organizmu uczeń (15 lat) powinien spożyć:

- A. 100 g migdałów. C. 250 g orzechów włoskich.
B. 145 g migdałów. D. 347 g orzechów włoskich.

Zadanie 12.2 (0-1)

Liczba punktów

Napisz równanie reakcji pierwszego etapu dysocjacji stopniowej kwasu siarkowodorowego.

.....

Zadanie 12.3 (0-1)

Liczba punktów

Wody siarczkowe to naturalnie występujące wody uzdrowiskowe zawierające siarkę w postaci siarkowodoru. Są one wykorzystywane w kuracjach dla osób cierpiących na zwyrodnienia stawów i kręgosłupa, dyskopatię, reumatoidalne zapalenie stawów, łuszczycę i inne.

W poniższej tabeli przedstawiono rozpuszczalność siarkowodoru w zależności od temperatury.

Temperatura [°C]	0	20	40	60
Rozpuszczalność w gramach na 100 g wody	0,71	0,39	0,25	0,15

Zależność rozpuszczalności H_2S w wodzie o stałej temperaturze jest wprost proporcjonalna do ciśnienia tego gazu.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Rozpuszczalność siarkowodoru w wodzie:

- A. zwiększa się ze wzrostem ciśnienia, ale nie zależy od temperatury.
- B. zmniejsza się ze wzrostem ciśnienia, ale nie zależy od temperatury.
- C. zwiększa się ze wzrostem ciśnienia, a zmniejsza się ze wzrostem temperatury.
- D. zmniejsza się ze wzrostem ciśnienia, a zwiększa się ze wzrostem temperatury.

Zadanie 13. (0-1)

Liczba punktów

Skala pH jest skalą określającą stężenie jonów H^+ w roztworze. Im niższe pH roztworu, tym stężenie jonów H^+ w roztworze jest większe. Uczniowie zmierzili wartość pH soku z wybranych owoców cytrusowych. Wyniki zestawili w tabeli.

	Wartość pH		Wartość pH
Sok z cytryny	2,5	Sok z żółtego grejpfruta	3,5
Sok z różowego grejpfruta	4,5	Sok z limonki	2,8

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Najmniejsze stężenie jonów H^+ występuje w soku z:

- A. limonki.
- B. różowego grejpfruta.
- C. żółtego grejpfruta.
- D. cytryny.

Brudnopis do zadania 14.2.

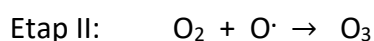
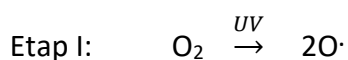
Zadanie 15. (0-2)

Liczba punktów

Ozon to odmiana alotropowa tlenu o wzorze sumarycznym O_3 . Posiada silne właściwości aseptyczne i toksyczne, dlatego znalazł zastosowanie między innymi do dezynfekcji wody w basenach, czy powietrza w szpitalnych salach operacyjnych.

Substancja ta gromadzi się naturalnie w górnych warstwach atmosfery tworząc warstwę ozonową, która pochłania znaczną część wysokoenergetycznego promieniowania ultrafioletowego (UV) dochodzącego ze Słońca do Ziemi. Zbyt wysoki poziom promieniowania UV uszkadza DNA i jest czynnikiem sprzyjającym powstawaniu nowotworów skóry.

Ozon powstaje w górnych warstwach atmosfery w wyniku dwuetapowej reakcji.

Dokończ zdania. Wybierz i podkreśl odpowiednie słowo tak, aby treść zdań była poprawna chemicznie.

Etap I otrzymywania ozonu należy do reakcji (egzoenergetycznych / endoenergetycznych).

Etap II to przykład reakcji (syntezy / analizy / wymiany).

Strona 16 z 16

Login uczestnika

Pieczęć szkoły

.....

Data urodzenia uczestnika

Dzień

Miesiąc

Rok

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
Stopień rejonowy 2022/2023
„Chemia żywi, leczy, ubiera, ale może szkodzić”

Informacja dla uczestnika:

- Sprawdź, czy test zawiera **20 stron**. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś Komisji przed rozpoczęciem konkursu.
- Test składa się z **16 zadań**. Część z nich to wiązki zadaniowe.
- Wśród nich są zadania zamknięte: wielokrotnego wyboru, prawda/fałsz, na dobieranie, zadania z luką. Wybraną odpowiedź należy wyraźnie zaznaczyć lub wpisać liczbę bądź literę. W zadaniach otwartych należy dokonać obliczeń, udzielić odpowiedzi pisemnej lub zapisać równania reakcji. Staraj się pisać wyraźnie czarnym lub niebieskim długopisem bądź piórem.
- Miejsca na brudnopis możesz wykorzystać do notatek. To, co w nim zapiszesz nie będzie oceniane.
- Podczas trwania konkursu możesz korzystać z układu okresowego, tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie. Przy obliczeniach możesz korzystać z kalkulatora prostego.
- Nie możesz korzystać z podpowiedzi kolegów – narażasz ich i siebie na dyskwalifikację. Nie możesz także zwracać się do Komisji Konkursowej w kwestiach dotyczących treści zadań.
- Na rozwiązanie wszystkich zadań masz **90 minut**.
- Za rozwiązanie wszystkich zadań testu możesz uzyskać maksymalnie **60 punktów**. Aby przejść do stopnia wojewódzkiego musisz uzyskać minimum 85% czyli **51 punktów**.

POWODZENIA!

Numer zadania	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.	4.	5.1	5.2	6.1	6.2	6.3	6.4	7.1	7.2	7.3	7.4
Max pkt.	2	2	1	1	1	3	1	1	2	1	2	3	2	1	1	1	4
Uczeń uzyskał:																	

Numer zadania	7.5	8.1	8.2	8.3	9.1	9.2	9.3	10	11.1	11.2	12.1	12.2	13.	14.	15.	16.
Max pkt.	2	3	1	2	1	3	3	1	3	2	1	3	2	1	1	2
Uczeń uzyskał:																

Uczestnik uzyskał za rozwiązanie wszystkich zadań:	..... pkt.

Informacja do zadania 2.

Zawartość fosforu w ludzkim ciele w przeliczeniu na P_2O_5 wynosi 1,6% masy ciała. Kości zbudowane są głównie z fosforanu(V) wapnia i fosforanu(V) magnezu. Zarówno nadmiar fosforanów w diecie człowieka, jak i ich niedobór są szkodliwe. U dzieci nadmiar fosforanów(V) może wywołać nadpobudliwość. Zatem warto unikać produktów wysokoprzetworzonych, gdzie stosuje się dodatki do żywności na przykład: E 338 – kwas fosforowy(V), E 339 – fosforan(V) sodu, E 340 – fosforan(V) potasu, E 341 – fosforan(V) wapnia, E 343 – fosforan(V) magnezu. Dodatki te stosowane są jako stabilizatory, regulatory kwasowości, środki przeciw drobnoustrojom. Dużą ilość kwasu fosforowego(V) zawiera w swoim składzie tak lubiana Coca-Cola.

Zadanie 2.1

Liczba uzyskanych punktów: ____ / 1

W poniższej tabeli przedstawiono pH wybranych napojów.

Świeże mleko krowie	6,5
Coca-Cola	3,0
Woda sodowa	5,5
Sok pomarańczowy	3,5
Sok z limonki	2,8

Skala pH jest skalą określającą stężenie jonów H^+ w roztworze. Im wyższe pH roztworu, tym stężenie jonów H^+ w roztworze jest mniejsze.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W porównaniu z roztworem Coca-Coli stężenie jonów H^+ jest:

- A. większe w mleku, a mniejsze w soku pomarańczowym.
- B. większe w soku z limonki, a mniejsze w wodzie sodowej.
- C. większe w soku pomarańczowym, a mniejsze w soku z limonki.

Zadanie 2.2

Liczba uzyskanych punktów: ____ / 1

Głównym składnikiem szkliwa zębów jest fosforan(V) wapnia. Kwas fosforowy(V) zawarty w Coca-Coli powoduje erozję szkliwa. Zęby stają się wówczas bardziej wrażliwe na różne czynniki. W wyniku reakcji kwasu fosforowego(V) zawartego w Coca-Coli z zawartym w szkliwie zębów fosforanem(V) wapnia (nierozpuszczalnym w wodzie) powstaje wodorofosforan(V) wapnia, który jest solą rozpuszczalną w wodzie.

Napisz w formie cząsteczkowej równanie reakcji fosforanu(V) wapnia z kwasem fosforowym(V).

.....

Zadanie 2.3	Liczba uzyskanych punktów: ____/ 1

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W celu wykrycia kwasu fosforowego(V) zawartego w Coca-Coli należy użyć:

A. azotanu(V) wapnia.	C. siarczanu(VI) amonu.
B. azotanu(V) potasu.	D. chlorku sodu.

Zadanie 3.	Liczba uzyskanych punktów: ____/ 3

Krzem jest pierwiastkiem, którego udział w skorupie ziemskiej wynosi 27,7% masowych. Występuje on głównie w postaci krzemianów, glinokrzemianów, krzemionki. Znane są trzy naturalne trwałe izotopy krzemu: ^{28}Si , ^{29}Si , ^{30}Si . Krzem dla człowieka jest jednym z mikroelementów. Jest potrzebny do prawidłowego wzrostu i budowy szkieletu. Ma też wpływ na kondycję skóry, włosów i paznokci. Szczególnie dużo krzemu zawiera skrzyp polny, podbiał pospolity oraz perz, dlatego to z tych roślin produkuje się wyciągi ziołowe, które możemy kupić w aptece.

Słownik szkolny – WsiP
M. Molski, Chemia piękna – PWN

Oceń poprawność podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

A.	Wszystkie trzy izotopy krzemu posiadają w swoich jądrach atomowych tyle samo protonów.	P	F
B.	Średnia masa atomowa krzemu wynosi 28,09 u. Stąd wniosek, że w przyrodzie występuje najwięcej izotopu ^{28}Si .	P	F
C.	Czysty krzem można otrzymać w wyniku ogrzewania krzemionki (SiO_2) z magnezem. W tym procesie krzemionka pełni funkcję reduktora.	P	F

Zadanie 4.	Liczba uzyskanych punktów: ____/ 1

Sery twarde pokrywa się warstwą parafiny. Jest to mieszanina stałych węglowodorów należących do alkanów.

Z poniższych twierdzeń wybierz właściwość, która nie jest poprawna.

- A. Do węglowodorów wchodzących w skład warstwy parafinowej zaliczamy związki o wzorach: C_6H_{14} , C_7H_{14} , C_5H_{12} .
- B. Parafina nie rozpuszcza się w wodzie. Może rozpuszczać się w benzynie.
- C. Parafina nie reaguje z wodą bromową.

Informacja do zadania 5.

Badania wykazały negatywny wpływ glinu na działanie tkanki nerwowej człowieka. Jego obecność w organizmie może być przyczyną zaników pamięci i obniżenia sprawności intelektualnej. Dlatego wycofano z produkcji garnki i sztuczne aluminiowe. Związki glinu mają właściwości przeciwpotne oraz ściągające. Dlatego korzystamy z niektórych kosmetyków zawierających glin, ale muszą być one stosowane tylko zewnętrznie z dużą ostrożnością. Jednym z takich kosmetyków jest sztyft należący do antyperspirantów zawierający ałun glinowo-potasowy. Ałun jest substancją krystaliczną należącą do soli podwójnych. Jest również hydratem. W sieci krystalicznej ałunu oprócz jonów znajdują się cząsteczki wody.

Zadanie 5.1

Liczba uzyskanych punktów: ___ / 1

Ałun glinowo-potasowy to związek o wzorze:

Sól ta w roztworze wodnym dysocjuje na jony.

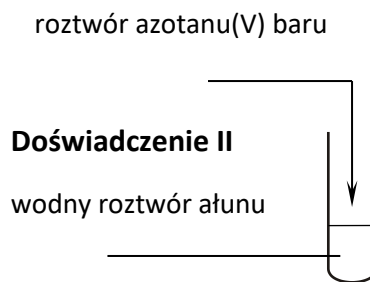
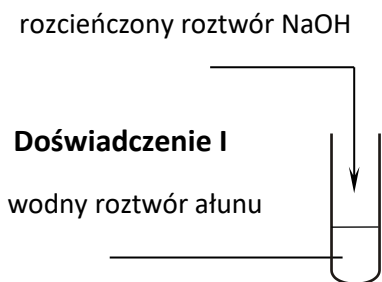
Napisz wzory jonów obecnych w roztworze ałunu.

.....

Zadanie 5.2

Liczba uzyskanych punktów: ___ / 2

Wykonano doświadczenie z udziałem wodnego roztworu ałunu glinowo-potasowego. Do roztworu ałunu wkraplało stopniowo substancje zgodnie z poniższym schematycznym rysunkiem.

Zaobserwowano, że zarówno w doświadczeniu I, jak i w doświadczeniu II wytrącił się biały osad.

Napisz w formie jonowej skróconej równania reakcji wytrącania osadów.

Probówka I: .....

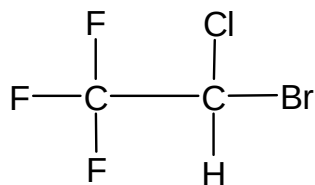
Probówka II: .....

Zadanie 6.3

Liczba uzyskanych punktów: ____ / 3

Poniżej przedstawiono wzór strukturalny halotanu:

Uzupełnij poniższą tabelę wpisując odpowiednie liczby.

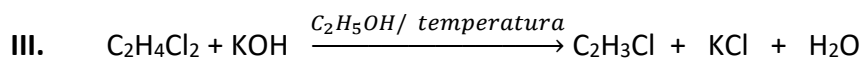
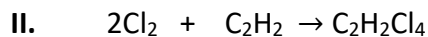
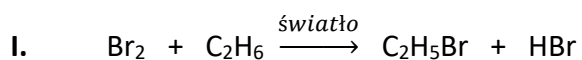
Liczba moli halotanu [mol]	Liczba moli węgla [mol]	Masa bromu [g]	Liczba atomów fluoru [atomów]
0,2 mol	.....	.....	.....

Brudnopis do zadania 6.3

Zadanie 6.4

Liczba uzyskanych punktów: ____ / 2

Fluorowcowpochodne węglowodorów można otrzymać stosując różne procesy chemiczne.

Uzupełnij tabelę wpisując odpowiednio wybrany numer procesu spośród I, II lub III.

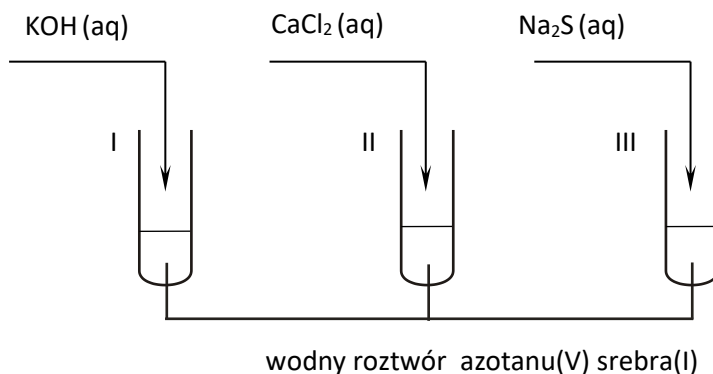
Reakcja eliminacji:	.....	Reakcja substytucji:	.....

Zadanie 7.4

Liczba uzyskanych punktów: ____/ 4

Przeprowadzono doświadczenie z użyciem rozcieńczonego wodnego roztworu azotanu(V) srebra(I).

W każdej probówce zaobserwowano wytrącenie osadu.

- a) W probówce I powstał ciemnobrunatny osad tlenku srebra(I).

Napisz w formie cząsteczkowej równanie reakcji.

.....

- b) Napisz w formie cząsteczkowej równania reakcji, które zaszły w pozostałych probówkach.

Probówka II:

.....

Probówka III:

.....

- c) W jednej z dwóch probówek (II lub III) powstał czarny osad.

Korzystając z informacji wprowadzającej napisz, której z probówek to stwierdzenie dotyczy. Zapisz odpowiedni numer probówki.

.....

Informacja do zadania 9.

Na butelce jednej z wód źródlanych podano następujący skład:

Wodorowęglany (HCO_3^-)	213,4 mg/litr
Fluorki (F^-)	0,07 mg/litr
Wapń (Ca^{2+})	36,39 mg/litr
Sód (Na^+)	7,79 mg/litr

Zadanie 9.1

Liczba uzyskanych punktów: ___/ 1

Napisz wzór sumaryczny soli, która powstaje na wskutek połączenia występujących w tej wodzie jonów o największej ilości (w mg/litr).

.....

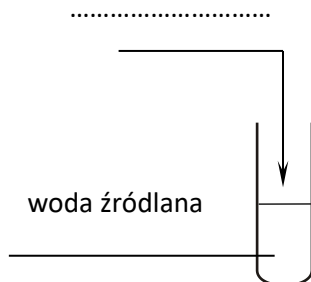
Zadanie 9.2

Liczba uzyskanych punktów: ___/ 3

Zaprojektuj doświadczenie, którego celem jest wykrycie w składzie wody źródlanej anionów wodorowęglanowych.

Wybierz i wpisz w wykropkowane miejsce na rysunku wzór lub nazwę odpowiedniego substratu wybranego z zestawu:

wodorotlenek sodu, kwas chlorowodorowy, azotan(V) potasu.

Zapisz przewidywaną obserwację oraz napisz w formie jonowej skróconej równanie reakcji.

Obserwacja: .....

Równanie reakcji:

.....

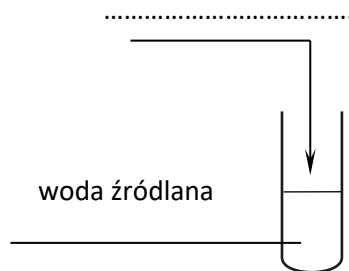
Zadanie 9.3

Liczba uzyskanych punktów: ____/ 3

Zaprojektuj doświadczenie, którego celem jest wykrycie w składzie wody źródlanej kationów wapnia.

Wybierz i wpisz w wykropkowane miejsce na rysunku wzór lub nazwę odpowiedniego substratu wybranego z zestawu:

kwask chlorowodorowy, azotan(V) potasu, węglan potasu.

Zapisz przewidywaną obserwację oraz napisz w formie jonowej skróconej równanie reakcji.

Obserwacja: .....

Równanie reakcji:

.....

Zadanie 10.

Liczba uzyskanych punktów: ____/ 1

W sieci krystalicznej wielu soli, które stosujemy w domu, występuje wiązanie jonowe. Kształt kryształów zależy od stosunku molowego kationów i anionów. Na przykład w soli kuchennej stosunek molowy Na^+ do Cl^- wynosi 1 : 1.

W domu stosujemy różne sole będące składnikami przypraw, środków spulchniających czy leków.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Stosunek molowy jonów inny jak w przypadku soli kuchennej występuje w soli:

- A. NH_4HCO_3 (spulchniacz do ciasta).
- B. NaHCO_3 (soda oczyszczona).
- C. Na_2SO_4 (sól glauberska).
- D. MgSO_4 (sól gorzka).

Informacja do zadania 11.

Siarczan(VI) sodu w postaci hydratu $\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$ został wyizolowany ze źródła leczniczego w pobliżu Neapolu przez chemika Glaubera. Jego badania wykazały, że wody zawierające wymienioną sól mają właściwości lecznicze. Związek ten został nazwany „solą glauberską”. Substancja ta do dziś jest stosowana w celach leczniczych.

Słownik szkolny CHEMIA - WSiP

Zadanie 11.1	Liczba uzyskanych punktów: ____ / 3

W laboratorium chemicznym można otrzymać siarczan(VI) sodu różnymi metodami.

Napisz w formie cząsteczkowej równania reakcji otrzymywania wymienionej soli podanymi metodami.

Metoda I: metal + rozcieńczony roztwór kwasu

.....

Metoda II: tlenek metalu + rozcieńczony roztwór kwasu

.....

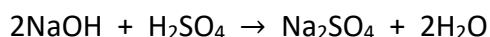
Metoda III: wodorotlenek metalu + odpowiedni tlenek kwasowy

.....

Zadanie 11.2	Liczba uzyskanych punktów: ____ / 2

W laboratorium uczeń ma do dyspozycji roztwór NaOH o stężeniu 5% i gęstości $1,00 \text{ g/cm}^3$ oraz roztwór kwasu siarkowego(VI) o stężeniu 10% i gęstości $1,07 \text{ g/cm}^3$. Ma zamiar otrzymać sól glauberską. Postanowił mieszać odpowiednie objętości roztworów, a potem odparować roztwór pod zmniejszonym ciśnieniem, aby wykrystalizowała sól.

Reakcja zachodzi według równania reakcji:

Oblicz, jakie objętości roztworu kwasu i roztworu zasady powinien uczeń mieszać, aby po odparowaniu nadmiaru wody wykrystalizowało 20 g Na_2SO_4 .

Informacja do zadania 12.

Spalanie gazu ziemnego jest egzotermiczną reakcją wykorzystywaną w domu do przygotowywania gorących potraw lub ogrzewania budynku. Głównym składnikiem gazu ziemnego jest metan, będący gazem, którego obecność w kopalniach głębinowych spowodowała niebezpieczeństwo na górników. Spalając metan, w zależności od ilości dostępnego tlenu w powietrzu, możemy otrzymać różne produkty.

Przy niedostatecznym dostępie tlenu powstaje czad, który jest gazem niebezpiecznym dla człowieka z dwóch powodów. Jest toksyczny (wiąże się z hemoglobiną krwi) oraz palny (może tworzyć z powietrzem mieszaninę wybuchową).

Innym produktem procesu spalania metanu jest sadza, która może osadzać się w kominach stwarzając dodatkowe niebezpieczeństwo samozapłonu.

Słownik szkolny CHEMIA – WSiP

Poniżej podano ciepła spalania wybranych substancji:

Spalana substancja (1 mol)	Ciepło spalania [kJ/mol]
Węgiel kamienny	393,5
Tlenek węgla(II) (czad)	283,0
Metan	890,8

Tablice chemiczne, Wydawnictwo Podkowa, Gdańsk

Zadanie 12.1

Liczba uzyskanych punktów: ___ / 1

W wyniku reakcji spalania metanu powstaje tlenek węgla(II) (czad) i para wodna.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Stosunek molowy metanu do tlenu w tej reakcji wynosi:

A. 1 : 1

C. 2 : 1

B. 1 : 2

D. 2 : 3

Zadanie 12.2

Liczba uzyskanych punktów: ___ / 3

W poniższych zdaniach wybierz i zaznacz odpowiednie słowa lub stwierdzenia tak, aby treść zdań była poprawna.

W wyniku spalania czadu powstaje tlenek węgla(IV). Czad w tym procesie pełni funkcję (utleniacza / reduktora). Najwięcej ciepła powstaje w wyniku spalenia 1 mola (metanu / czadu). Temperatura wrzenia metanu wynosi – 161,5°C. Zatem w jego cząsteczkach występuje wiązanie (jonowe / kowalencyjne).

Liczba uzyskanych punktów: ___ / **2**

Następnie, w celu rozdzielenia gazów, otrzymaną mieszaninę tlenku węgla(II) i tlenku węgla(IV) przepuszczono przez 80 g roztworu NaOH o stężeniu 5% masowych. Przebiegł proces chemiczny, który można opisać równaniem reakcji:

[illegible]

Brudnopis do zadania 13.

Zadanie 14.

Liczba uzyskanych punktów: ___/ 1

Wodę gazowaną produkuje się rozpuszczając w wodzie tlenek węgla(IV). W sklepach możemy kupić wiele odmian takich napojów. Klasyczna „sodówka” to najzdrowsza alternatywa kolorowych napojów gazowanych, których głównymi składnikami są cukier i barwniki. Urządzenie domowe o nazwie saturator pozwala na otrzymanie wody gazowanej w domu. Składa się on z butli (zawierającej sprężony CO_2), wkładu chłodzącego (pozwalającego otrzymać produkt o określonej temperaturze) oraz butelki na wodę.

Rozpuszczalność CO_2 w wodzie o temperaturze 0°C wynosi $0,335 \text{ g}/100\text{g}$ wody. Przyjmij, że gęstość wody w tej temperaturze wynosi $1\text{g}/\text{cm}^3$.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Aby otrzymać nasycony roztwór wody gazowanej w temperaturze 0°C należy przez 1dm^3 wody przepuścić:

A. $0,335 \text{ dm}^3 \text{ CO}_2$

C. $1 \text{ dm}^3 \text{ CO}_2$

B. $3,35 \text{ dm}^3 \text{ CO}_2$

D. $1,7 \text{ dm}^3 \text{ CO}_2$

Brudnopis do zadania 14.

Zadanie 15.

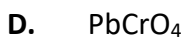
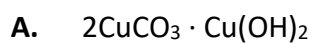
Liczba uzyskanych punktów: ____ / **1**

Pigmenty to barwne substancje mające zdolność trwałego barwienia w stanie rozproszonym. Działanie pigmentów zależy od ich budowy, struktury krystalicznej i stopnia rozdrobnienia, polega na odbiciu lub absorpcji (pochłanianiu) odpowiedniej długości fali światła widzialnego. Ich zastosowanie jest ogromne. Między innymi barwienie tkanin, produkcja leków, kosmetyków kolorowych. Rozróżnia się pigmenty nieorganiczne i organiczne. Najważniejsze pigmenty nieorganiczne to: biel cynkowa (ZnO), żółcień chromowa (PbCrO_4), minia (Pb_3O_4), zieleń chromowa (CrO_3), lazur miedziowy ($2\text{CuCO}_3 \cdot \text{Cu}(\text{OH})_2$).

Słownik szkolny – WSiP

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Najmniejszą zawartość tlenu w procentach masowych posiada pigment o wzorze:

Brudnopis do zadania 15.

Zadanie 16.

Liczba uzyskanych punktów: ____ / 2

Polimery to związki wielkocząsteczkowe zbudowane z powtarzających się elementów (tzw. merów). Najczęściej są to substancje odporne na działanie kwasów, zasad oraz czynników atmosferycznych, dlatego stanowią istotne niebezpieczeństwo dla środowiska naturalnego. Pandemia Covid-19 spowodowała zwiększenie zapotrzebowania na polimery wykorzystywane do produkcji jednorazowych rękawic, odzieży ochronnej, opakowań żywności itp. W wodach mórz i oceanów stwierdza się wzrost stężenia mikroplastiku. Od lat trwają badania nad otrzymaniem polimerów biodegradowalnych, które łatwo ulegają degradacji w wyniku działania mikroorganizmów.

Uzupełnij tabelę wpisując odpowiednio wzór polimeru lub monomeru. Zastosuj takie wzory, aby można było zobaczyć, czy wiązanie węgiel-węgiel jest pojedyncze czy podwójne.

Wzór monomeru	Wzór polimeru	Nazwa polimeru. Zastosowanie
$\text{CH}_2 = \text{CHCl}$	.....	Poli(chlorek winylu). Wykładziny podłogowe, rękawice, rury kanalizacyjne, odzież ochronna, zabawki, powlekanie tkanin.
.....	$\left[\begin{array}{c} \text{CH} - \text{CH}_2 \\ \\ \text{C}_6\text{H}_5 \end{array} \right]_n$	Polistyren. Izolacja cieplna i akustyczna. Opakowania. Jeden z rodzajów produktów to styropian.

Wypełnia Rejonowa Komisja Konkursowa

Suma uzyskanych punktów: .....

.....
Podpis nauczyciela oceniającego (imieniem i nazwiskiem)

Login uczestnika

Pieczęć szkoły

Data urodzenia uczestnika

Dzień

Miesiąc

Rok

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
Stopień wojewódzki 2022/2023
„Chemia żywi, leczy, ubiera, ale może szkodzić”

Instrukcja dla uczestnika:

1. Sprawdź, czy test zawiera **20 stron**. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś Komisji przed rozpoczęciem konkursu.
2. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra piszącego czarnym lub niebieskim kolorem. Nie używaj korektora.
3. Test, do którego przystępujesz, zawiera **18 zadań**. Wśród nich są zadania zamknięte (zadania typu prawda/fałsz, zadania na dobieranie, zadania z luką) oraz zadania otwarte wymagające krótszej lub dłuższej odpowiedzi, wykonania obliczeń lub zapisania równań reakcji.
4. Rozwiązania zapisuj starannie i czytelnie w miejscach wyznaczonych przy poszczególnych zadaniach. Pamiętaj, że pominięcie uzasadnienia lub części obliczeń w rozwiązaniu zadania otwartego może spowodować, że za to rozwiązanie nie otrzymasz pełnej liczby punktów. Pomyłki przekreślaj (nie stosuj korektora). Zapisy w **brudnopisie** nie będą sprawdzane i oceniane.
5. Podczas trwania konkursu możesz korzystać z układu okresowego, tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie, przy obliczeniach możesz korzystać z prostego kalkulatora. Nie możesz korzystać z podpowiedzi kolegów – narażasz ich i siebie na dyskwalifikację. Nie możesz także zwracać się do komisji konkursowej w kwestiach dotyczących treści zadań.
6. Za rozwiązanie całego testu możesz otrzymać maksymalnie **60 punktów**.
7. Laureatami konkursu zostaną uczniowie, którzy zdobędą co najmniej **90% punktów**, czyli **54 punkty**. Finalistami konkursu zostaną uczestnicy stopnia wojewódzkiego, którzy otrzymają minimum **55%** możliwych do zdobycia punktów, czyli **33 punkty**.
8. Na udzielenie odpowiedzi masz **90 minut**.

Życzymy Ci powodzenia!**Liczba uzyskanych punktów:**

Nr zadania	1.1	1.2	1.3	2.	3.	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	5.	6.1	6.2	6.3	6.4	6.5
Max pkt.	1	1	1	3	2	1	1	2	1	2	2	1	2	1	2	1
Uczestnik uzyskał																

7.1	7.2	8.1	8.2	8.3	9.	10.	11.1	11.2	11.3	11.4	12.	13.1	13.2	14.	15.	16.	17.	18.
3	3	1	2	2	3	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2

Uczestnik uzyskał za rozwiązanie wszystkich zadań:

..... pkt.

Informacja do zadania 1.

Rad to promieniotwórczy pierwiastek należący do berylowców. Tworzy cztery izotopy, które występują w naturze w ilościach śladowych. Metaliczny rad świeci w ciemności bladoniebieskim światłem.

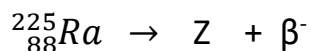
Rad i jego sole były wykorzystywane w terapii onkologicznej. Obecnie nie wykorzystuje się go z powodu dużej radioaktywności, toksyczności i ceny. Najtrwalszy izotop $^{226}_{88}\text{Ra}$ (okres półtrwania wynosi 1599 lat) ulega naturalnej przemianie α , natomiast $^{225}_{88}\text{Ra}$ przemianie β^- .

Słownik szkolny CHEMIA – WSiP

Zadanie 1.1

Liczba uzyskanych punktów: ___ / 1

Przemianę β^- izotopu radu można zapisać następująco:

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W jądrze atomowym izotopu pierwiastka Z znajduje się:

A. 88 protonów i 137 neutronów.	C. 87 protonów i 138 neutronów.
B. 89 protonów i 137 neutronów.	D. 89 protonów i 136 neutronów.

Zadanie 1.2

Liczba uzyskanych punktów: ___ / 1

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W wyniku przemiany α każdego z izotopów radu ($^{226}_{88}\text{Ra}$ / $^{224}_{88}\text{Ra}$ / $^{223}_{88}\text{Ra}$) powstają jądra o różnych liczbach masowych tego samego pierwiastka o symbolu:

A. Po.	C. Rn.
B. Ac.	D. Fr.

Zadanie 1.3

Liczba uzyskanych punktów: ___ / 1

W poniższym zdaniu wybierz i podkreśl odpowiednią liczbę tak, aby treść zdania była poprawna chemicznie.

Po upływie 3198 lat z początkowej masy próbki radu ubywa (25% / 50% / 75%) masy wyjściowej.

Zadanie 2.

Liczba uzyskanych punktów: ___/ 3

W poniższej tabeli umieszczono przykłady roztworów koloidalnych z którymi mamy kontakt w życiu codziennym.

Uzupełnij tabelę wpisując w wy kropkowane miejsca odpowiednie słowa.

Odpowiednie wyrażenia wybierz spośród:

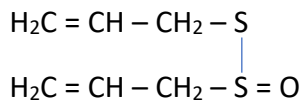
- a) Rodzaj koloidu (emulsja, piana, aerozol),
- b) Faza rozproszona (gaz, ciecz, ciało stałe),
- c) Faza rozpraszająca (gaz, ciecz, ciało stałe).

	Rodzaj koloidu	Faza rozproszona	Faza rozpraszająca
Dezodorant	.....	.....	.....
Ubite białko	.....	.....	.....
Majonez	.....	.....	.....

Zadanie 3.

Liczba uzyskanych punktów: ___/ 2

Czosnek zawiera allicynę o wzorze:

Substancja ta ma właściwości przeciwzapalne. Pomimo nieprzyjemnego zapachu warto spożywać czosnek, bo jest to naturalny lek zwalczający bakterie i wirusy, a obróbka cieplna zniweluje brzydki zapach.

Uzupełnij poniższą tabelę, wpisując odpowiednie liczby.

Liczba moli allicyny [mol]	Liczba moli węgla [mol]	Masa siarki [g]
0,2 mol	.....	.....

Brudnopis do zadania 3.

Informacja do zadania 4.

Kwas mrówkowy (metanowy) w temperaturze pokojowej jest cieczą o ostrym, duszącym zapachu. Dobrze rozpuszcza się w wodzie. Związek ten występuje w jadzie mrówek i os. Wydzielają go liście pokrzywy. Dlatego po oparzeniu pokrzywą czujemy pieczenie i swędzenie, a skóra w tym miejscu staje się zaczerwieniona oraz pokryta pęcherzami. Jest to odruch obronny naszego organizmu na obecność pod skórą kwasu mrówkowego.

Zadanie 4.1

Liczba uzyskanych punktów: ___ / 1

W poniższej tabeli podano wartości pH wybranych roztworów substancji, które znajdują się w gospodarstwie domowym. Roztwory te mają jednakowe stężenie. Skala pH jest skalą określającą stężenie jonów H^+ w roztworze. Im wyższe pH roztworu tym niższe stężenie jonów H^+ , a wyższe stężenie jonów OH^- .

	Wartość pH
Roztwór octu	3,5
Roztwór sody oczyszczonej	8,5
Roztwór „kreta” (żelu do udrażniania rur)	13,0
Roztwór sok z cytryny	3,0

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Aby złagodzić ból i zmniejszyć zaczerwienienie skóry po oparzeniu pokrzywą oraz nie narazić się na niebezpieczeństwo poparzenia substancją żrącą użyjesz roztworu:

A. octu.	C. kreta.
B. sody oczyszczonej.	D. cytryny.

Zadanie 4.2

Liczba uzyskanych punktów: ___ / 1

Grupy funkcyjne obecne w związkach organicznych odpowiadają za właściwości chemiczne związków.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

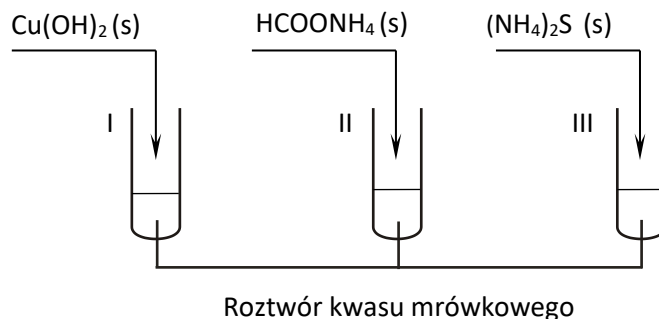
Kwas mrówkowy ze względu na obecność w cząsteczce grupy karboksylowej nie ulega reakcji:

A. z kwasem HCl.	C. dysocjacji w roztworze wodnym.
B. z zasadą NaOH.	D. estryfikacji z metanolem.

Zadanie 4.3

Liczba uzyskanych punktów: ___/ 2

Wykonano doświadczenie, w którym wykorzystano roztwór kwasu mrówkowego zgodnie z poniższym schematem.

Do opisanych objawów zarejestrowanych w czasie przebiegu doświadczenia wpisz odpowiedni numer probówki (I, II lub III), której obserwacje dotyczą.

A.	Powstał gaz o silnym, nieprzyjemnym zapachu.	.....
B.	Powstał roztwór o barwie niebieskiej.	.....

Zadanie 4.4

Liczba uzyskanych punktów: ___/ 1

Jeden z estrów kwasu mrówkowego o zapachu malin zawiera w cząsteczce sześć atomów węgla. Powstaje on w wyniku reakcji kwasu mrówkowego z alkoholem zawierającym w swojej cząsteczce 5 atomów węgla. Alkohol ma budowę łańcucha rozgałęzionego w którym grupa metylowa (tworząca rozgałęzienie) znajduje się przy trzecim atomie węgla, licząc od węgla do którego przyłączona jest grupa hydroksylowa.

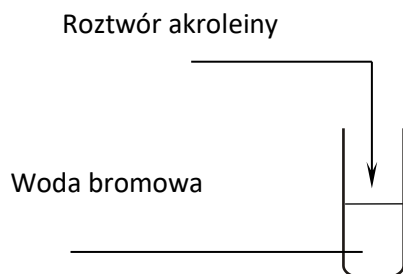
Napisz wzór półstrukturalny tego estru.

.....

Doświadczenie 1.

Do wody bromowej dodano akroleinę zgodnie ze schematycznym rysunkiem. Mieszaninę wstrząsnęto. Zapisano obserwację.

Obserwacja:

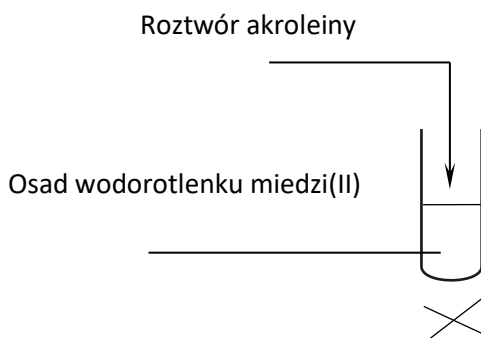
Woda bromowa się odbarwiła.

Zapisz równanie reakcji zachodzącej w probówce. Zastosuj wzory półstrukturalne związków organicznych.

.....

Doświadczenie 2.

Do świeżo wytrąconego osadu wodorotlenku miedzi(II) dodano akroleinę zgodnie ze schematycznym rysunkiem. Mieszaninę ogrzano. Zapisano obserwację.

Obserwacja:

Zawartość probówki zmieniła
zabarwienie na ceglastoczerwone.

Zapisz równanie reakcji zachodzącej w probówce. Zastosuj wzory półstrukturalne związków organicznych.

.....

Zadanie 6.1

Liczba uzyskanych punktów: ____ / 1

Gliceryna (glicerol) nie ma właściwości toksycznych, dlatego stosuje się ją do konserwowania żywności. W przemyśle kosmetycznym jest stosowana w kremach i balsamach. Glicerol znajduje się także w syropach przeciwkaszlowych.

Z zapisanych poniżej właściwości wybierz i podkreśl te, które dotyczą gliceryny.

słodki smak / reaguje z NaOH / odczyn zasadowy / odczyn obojętny / roztwór przewodzi prąd elektryczny

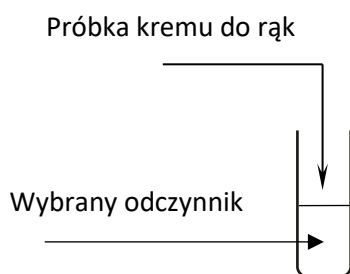
Zadanie 6.2

Liczba uzyskanych punktów: ____ / 2

Uczeń przeczytał informację o składzie kupionego kremu do rąk „Aqua, Glicerol, Parafinum ....”. Postanowił przeprowadzić doświadczenie, aby przekonać się, że w składzie kremu jest gliceryna.

Zaprojektuj doświadczenie. Z podanego zestawu odczynników wybierz i podkreśl ten, który powinien być użyty.

- Roztwór NaOH
- Świeżo wytrącony osad $\text{Cu}(\text{OH})_2$
- Świeżo wytrącony osad CuCO_3

Napisz, jakie objawy reakcji potwierdzają obecność gliceryny w kremie do rąk.

.....

.....

.....

Zadanie 6.5

Liczba uzyskanych punktów: ____/ 1

Z tłuszczów, czyli estrów powstałych w wyniku reakcji gliceryny i kwasów tłuszczowych, otrzymuje się mydło.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Aby w wyniku reakcji zmydlania tłuszczu otrzymać mydło o konsystencji płynnej należy ogrzewać tłuszcz z roztworem:

A. NaOH.

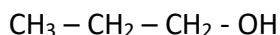
C. NaCl.

B. KOH.

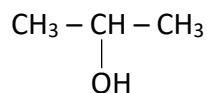
D. KCl.

Informacja do zadania 7.

Propanole to wspólna nazwa alkoholi monohydroksylowych zawierających po trzy atomy węgla w cząsteczkach. Występują one w postaci dwóch izomerów strukturalnych.

Propan-1-ol

Propan-2-ol

Obydwa izomery mają podobne właściwości chemiczne. Różnią się nieco właściwościami fizycznymi. Mają nieco inne zapachy. Różnią się też temperaturą wrzenia.

Są stosowane głównie jako rozpuszczalniki i substraty do syntez organicznych. Propan-2-ol jest wykorzystywany do wytwarzania płynów i żeli dezynfekujących oraz kosmetyków.

Zadanie 7.1

Liczba uzyskanych punktów: ____/ 3

Propan-2-ol może ulegać przemianie, której schemat zapisano poniżej. Nad strzałkami zapisano wzory dodanych substratów lub odpowiednie warunki, w których dany proces przebiega.

Napisz równania reakcji kolejnych przemian. Zastosuj wzory półstrukturalne związków organicznych.

Przemiana 1: .....

Przemiana 2: .....

Przemiana 3: .....

Zadanie 7.2

Liczba uzyskanych punktów: ____ / 3

Określ typ reakcji każdej z przemian występujących w schemacie charakterystycznych dla chemii organicznej (substytucji, addycji, eliminacji).

Przemiana 1: .....

Przemiana 2: .....

Przemiana 3: .....

Informacja do zadania 8.

Do produkcji mydeł stosuje się łój wołowy i tłuszcz wieprzowy. W wyniku gotowania z NaOH otrzymuje się mydło surowe. Z niego otrzymuje się mydło toaletowe przez dodatek substancji: leczniczych, dezodorujących, dezynfekujących, konserwujących, natłuszczających, zapachowych i barwników. Wodne roztwory mydeł mają odczyn zasadowy (pH od 9 do 11). Skóra człowieka ma odczyn kwasowy (pH od 5 do 6). Zatem szczególnie dzieciom, których skóra wolniej powraca do naturalnego odczynu poleca się mydła amonowe o pH około 8. Mycie mydłem wymaga stosowania wody miękkiej. W wodzie twardej strącają się nierozpuszczalne w wodzie sole wapnia i magnezu, które mogą zasklepić ujścia gruczołów skórnych.

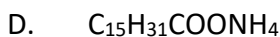
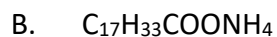
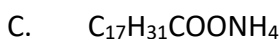
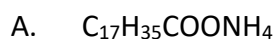
M. Molski Chemia piękna. PWN

Zadanie 8.1

Liczba uzyskanych punktów: ____ / 1

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wzór mydła amonowego będącego solą kwasu stearynowego to:

Zadanie 8.2

Liczba uzyskanych punktów: ____ / 2

W wodzie twardej zawarte są głównie wodorowęglany wapnia i wodorowęglany magnezu. Zakładamy, że do wykonania doświadczenia używamy mydła sodowego, które jest solą pochodzącą od kwasu palmitynowego.

a) Napisz w formie cząsteczkowej równanie reakcji wytrącania osadu mydła wapniowego.

.....

b) Napisz w formie jonowej skróconej równanie reakcji wytrącania się osadu mydła magnezowego.

.....

Zadanie 9.

Liczba uzyskanych punktów: ___ / 3

Węglowodany (sacharydy) to grupa związków chemicznych najobficiej występujących w świecie roślin i zwierząt. Są końcowym produktem fotosyntezy, tworzą się w zielonych częściach roślin z tlenu węgla(IV) i wody. Stanowią źródło energii niezbędnej do zachodzenia procesów życiowych.

W poniższej tabeli umieszczono obserwacje z doświadczeń w których wykorzystano glukozę, sacharozę i skrobię.

Właściwości	Sacharyd I	Sacharyd II	Sacharyd III
Wynik próby Trommera	czarny osad	ceglasty osad	czarny osad
Nazwa mieszaniny sacharydu z zimną wodą	roztwór właściwy	roztwór właściwy	zawiesina

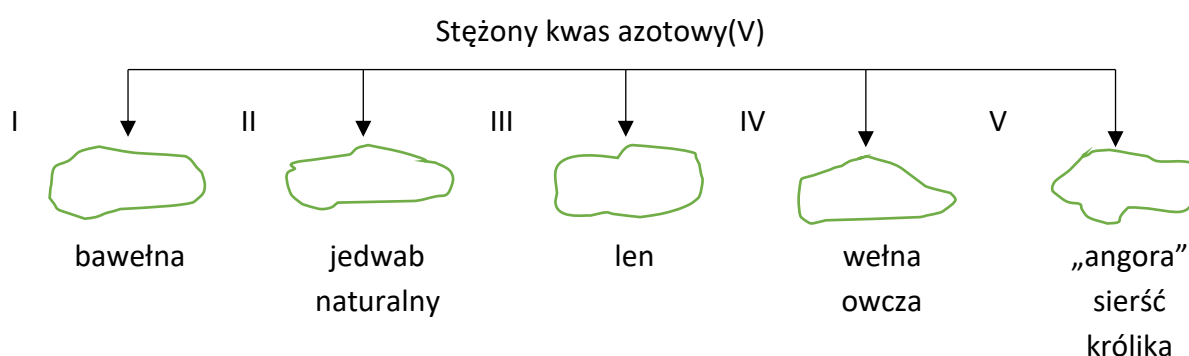
W poniższych zdaniach wybierz i podkreśl odpowiednie słowa lub stwierdzenia tak, aby treść zdań była poprawna chemicznie.

Ceglasty osad powstający w wyniku próby Trommera świadczy o (właściwościach redukujących / braku właściwości redukujących) badanej substancji. Zatem sacharydem II jest (sacharoza / glukoza). Związek tworzący z zimną wodą zawiesinę to (glukoza / sacharoza / skrobia).

Zadanie 10.

Liczba uzyskanych punktów: ___ / 1

Na próbki białych tkanin, wykonanych z różnych rodzajów włókien, podziałano stężonym kwasem azotowym(V). Doświadczenie wykonano zgodnie z poniższym rysunkiem.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Żółte zabarwienie próbki tkaniny zauważono na próbkach:

A. I i III.

C. I, III i V.

B. II i IV.

D. II, IV i V.

Informacja do zadania 11.

Niezbędne Nienasycone Kwasy Tłuszczowe, w skrócie NNKT, są konieczne do prawidłowego funkcjonowania organizmu. Muszą być dostarczane wraz z pożywieniem. Tłuszcze, zawierające w cząsteczkach dużo wiązań nienasyconych zawierają dużo NNKT, ale są nietrwałe w wysokiej temperaturze, dlatego powinniśmy je spożywać na zimno. Do smażenia i pieczenia należy używać tłuszczów zawierających niewielkie ilości tłuszczów nienasyconych.

W poniższej tabeli znajduje się zestawienie zawartości tłuszczów o różnej budowie w olejach w ogólnej masie produktu, która wynosi 100 g.

Przykład oleju	tłuszcze nasycone	tłuszcze jednonienasycone	tłuszcze wielonienasycone
rzepakowy	7,5 g	65,5 g	26,5 g
kokosowy	91 g	9 g	-
słonecznikowy	7,7 g	78 g	5 g
lniany	9,4 g	12,3 g	73,1 g

Zadanie 11.1

Liczba uzyskanych punktów: ___/ 1

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Do smażenia najlepiej nadaje się olej:

A. kokosowy.	C. rzepakowy.
B. lniany.	D. słonecznikowy.

Zadanie 11.2

Liczba uzyskanych punktów: ___/ 1

Salatki warzywne zawierają różne witaminy. Niektóre z nich są rozpuszczalne w wodzie (C, B₆, B₁₂), a niektóre tylko w tłuszczach (A, D, E). Zatem salatkę należy doprawiać olejem o najwyższej zawartości procentowej tłuszczów wielonienasyconych.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Aby dostarczyć organizmowi możliwie dużo NNKT, należy najlepiej użyć oleju:

A. słonecznikowego.	C. lnianego.
B. kokosowego.	D. rzepakowego.

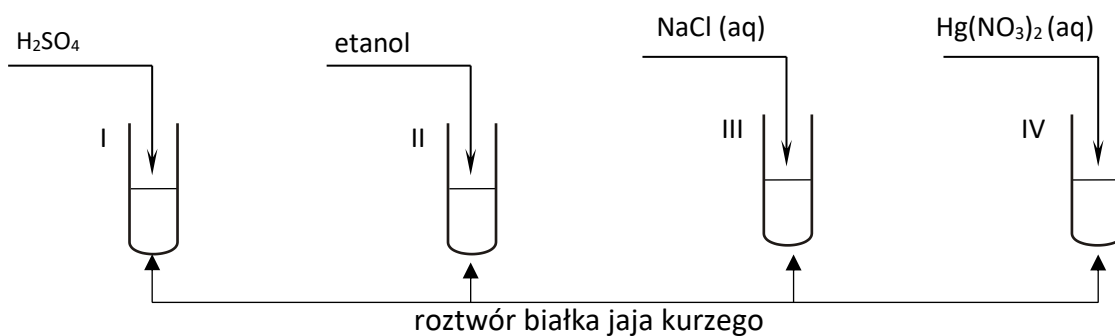

Brudnopis do zadania 13.2

Zadanie 14.

Liczba uzyskanych punktów: ___/ 2

W temperaturze pokojowej przeprowadzono doświadczenie zilustrowane poniższym schematem. Zastosowano stężone roztwory wymienionych substancji.

Oceń poprawność podanych zdań. Wybierz i zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

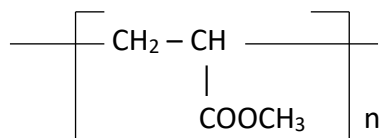
A.	We wszystkich probówkach (od I do IV) zaobserwowano powstanie zmętnienia.	P	F
B.	Tylko w probówkach I i III zaszła przemiana, która jest procesem nieodwracalnym.	P	F

Zadanie 16.

Liczba uzyskanych punktów: ___/ 2

Ester kwasu akrylowego ulega polimeryzacji i służy do produkcji szkła organicznego „pleksi”, które jest szeroko stosowane, szczególnie w pandemii wirusa SARS – CoV-2 w postaci przezroczystych, ochronnych płyt oddzielających osoby obsługujące klientów w aptekach, sklepach, na poczcie itp. Polimer przedstawia wzór:

Uzupełnij poniższą tabelę wpisując wzór półstrukturalny kwasu oraz wzór półstrukturalny alkoholu, od których pochodzi ester, który uległ polimeryzacji.

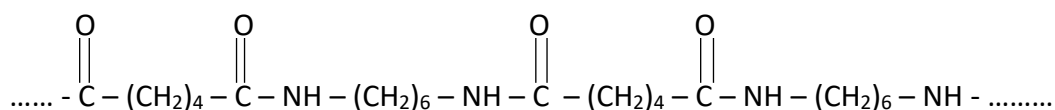
Wzór półstrukturalny kwasu	Wzór półstrukturalny alkoholu
.....	.....

Zadanie 17.

Liczba uzyskanych punktów: ___/ 2

Na początku XX wieku jeden z koncernów chemicznych prowadził badania nad ustaleniem budowy polimerów naturalnych, jak celuloza, kauczuk czy jedwab. W wyniku prac otrzymano włókno o właściwościach podobnych do jedwabiu. Tak powstał nylon, który zapoczątkował rewolucję w świecie mody.

Poniżej przedstawiono fragment cząsteczki tego polimeru:

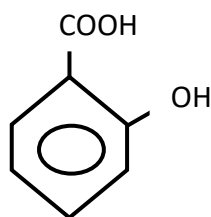
Oceń poprawność podanych zdań. Wybierz i zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

A.	Użyty do syntezy nylonu kwas ma wzór: $\text{HO} - \overset{\text{O}}{\parallel} \text{C} - (\text{CH}_2)_4 - \overset{\text{O}}{\parallel} \text{C} - \text{OH}$	P	F
B.	W cząsteczce nylonu występuje wiązanie identyczne jak wiązanie peptydowe w białkach.	P	F

Zadanie 18.

Liczba uzyskanych punktów: ____/ 2

Salicylan sodu to sól sodowa kwasu salicylowego, którego wzór podano poniżej:

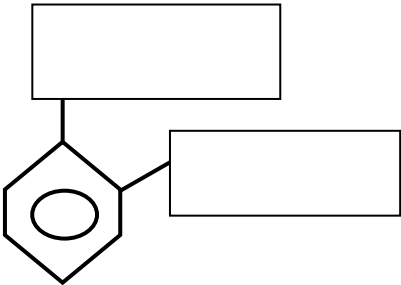
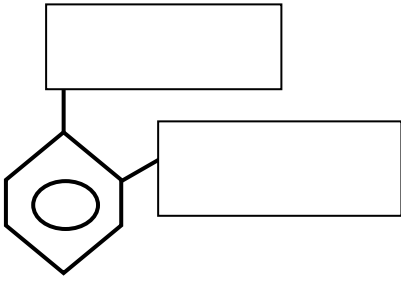

Salicylan sodu występuje w owocach, jak aronia, borówka leśna, jarzębina, tarnina, nadając tym owocom nieco cierpki smak. Substancja ta powoduje, że przetwory z wymienionych owoców można dłużej przechowywać, ponieważ nie psują się. Kwas salicylowy jest związkiem dwufunkcyjnym, co oznacza, że może ulegać reakcji z alkoholami (grupa $-\text{COOH}$) oraz z kwasami (grupa $-\text{OH}$).

Salicylan metylu to substancja o właściwościach dezynfekujących i przyjemnym zapachu. Występuje w płynach do pielęgnacji jamy ustnej.

Produkt reakcji estryfikacji kwasu salicylowego z kwasem octowym (etanowym) jest znanym lekiem przeciwbakteryjnym, przeciwgorączkowym o nazwie „aspiryna”.

Uzupełnij poniższe schematy tak, aby każdy wzór przedstawiał ester o podanej niżej nazwie. Pamiętaj o wpisaniu grupy funkcyjnej, która nie wzięła udziału w reakcji.

Salicylan metylu	Octan kwasu salicylowego „aspiryna”

Wypełnia Wojewódzka Komisja Konkursowa

Suma uzyskanych punktów: .....

.....
Podpis osoby oceniającej (imieniem i nazwiskiem)

Modele rozwiązań, schemat oceniania odpowiedzi

Nr zad.	Max pkt.	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	uwagi
1.	3	P F P	3 pkt – wybór i zaznaczenie wszystkich trzech poprawnych odpowiedzi P, F, P. 2 pkt – wybór i zaznaczenie dwóch poprawnych odpowiedzi. 1 pkt – wybór i zaznaczenie jednej poprawnej odpowiedzi. 0 pkt – wybór i zaznaczenie wszystkich niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi.	
2.1	3	W cząsteczce NaCl występuje wiązanie (kowalencyjne niespolaryzowane / kowalencyjne spolaryzowane / <u>ionowe</u>). Chlorek sodu tworzy kryształy o temperaturze topnienia (<u>801°C</u> /20°C/ -40°C). Składniki wodnego roztworu NaCl można rozdzielić poprzez (destylację / dekantację / <u>odparowanie rozpuszczalnika</u>).	3 pkt – wybór i podkreślenie wszystkich trzech poprawnych odpowiedzi. 2 pkt – wybór i podkreślenie dwóch poprawnych odpowiedzi. 1 pkt – wybór i podkreślenie jednej poprawnej odpowiedzi. 0 pkt – wybór i podkreślenie wszystkich niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi.	
2.2	2	W wyniku zmieszania 200 cm³ wody o temperaturze 20°C z 80 g NaCl powstał roztwór (<u>nasycony</u> / nienasycony). Otrzymana mieszanina należy do mieszanin (jednorodnych / <u>niejednorodnych</u>).	2 pkt – wybór i podkreślenie dwóch poprawnych odpowiedzi. 1 pkt – wybór i podkreślenie jednej poprawnej odpowiedzi. 0 pkt – wybór i podkreślenie wszystkich niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi.	

2.3	2	$C_p = 8\%$ to: $m_s = 200 \cdot 0,08 = 16 \text{ g}$ $m_{\text{wody}} = 200 - 16 = 184 \text{ g}$ 35,9 g soli ----- 100 g wody 16 g ----- x g $x = 44,57 \text{ g wody}$ należy odparować $184 - 44,57 = 139,43 \text{ g wody}$ $V_{\text{wody}} = \underline{139,43 \text{ cm}^3}$ Odp. Należy odparować 139,43 cm^3 wody.	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia, poprawną interpretację wyniku. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, ale popełnienie błędów obliczeniowych lub podanie niepoprawnej odpowiedzi. 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	Wynik zależy od przyjętych przez ucznia zaokrągleń. Należy uznać inne, poprawne merytorycznie sposoby rozwiązania.
3.	2	Masa początkowa izotopu = M To: $M \rightarrow \frac{M}{2} \rightarrow \frac{M}{4} \rightarrow \frac{M}{8} \rightarrow \frac{M}{16}$ Czas całkowity = $4 \cdot \tau_{1/2}$ = $4 \cdot 5730 \text{ lat} = \underline{22920 \text{ lat}}$ Odp. Kły mamuta mają 22920 lat.	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia, poprawną interpretację wyniku. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, ale popełnienie błędów obliczeniowych lub podanie niepoprawnej odpowiedzi. 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	Należy uznać inne, poprawne merytorycznie sposoby rozwiązania.
4.1	2	B. 1.	2 pkt – wybór odpowiedzi B oraz uzasadnienia 1. 1 pkt – wybór odpowiedzi A lub C oraz uzasadnienia 1. lub – wybór odpowiedzi B oraz uzasadnienia 2 lub 3. 0 pkt – wybór odpowiedzi A lub C oraz uzasadnienia 2 lub 3. lub – brak wyboru odpowiedzi i uzasadnienia.	

4.2	3	a) $2\text{Li} + 2\text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{LiOH} + \text{H}_2$ $\text{K}_2\text{O} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{KOH}$ b) $\text{P}_4\text{O}_{10} + 6\text{H}_2\text{O} \rightarrow 4\text{H}_3\text{PO}_4$	3 pkt – napisanie poprawnie wszystkich trzech równań reakcji. 2 pkt – napisanie poprawnie dwóch równań reakcji. 1 pkt – napisanie poprawnie jednego równania reakcji. 0 pkt – niepoprawne zapisanie wszystkich trzech równań reakcji lub brak odpowiedzi.	W równaniu reakcji wzory chemiczne muszą być zapisane poprawnie. Uczeń może użyć w równaniu reakcji wzoru P_2O_5. $\text{P}_2\text{O}_5 + 3\text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{H}_3\text{PO}_4$ Równanie reakcji chemicznej musi być zbilansowane.
5.	2	a) $2\text{NO} + \text{O}_2 \rightarrow 2\text{NO}_2$ b) $2\text{NO}_2 + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{HNO}_3 + \text{HNO}_2$	2 pkt – napisanie poprawnie dwóch równań reakcji. 1 pkt – napisanie poprawnie jednego równania reakcji. 0 pkt – niepoprawne zapisanie dwóch równań reakcji lub brak odpowiedzi.	W równaniu reakcji wzory chemiczne muszą być zapisane poprawnie. Równanie reakcji chemicznej musi być zbilansowane.
6.1	1	$2\text{H}_2\text{O}_2 \xrightarrow{\text{MnO}_2} 2\text{H}_2\text{O} + \text{O}_2$	1 pkt – napisanie poprawnie równania reakcji z podaniem nad strzałką w równaniu reakcji wzoru sumarycznego katalizatora 0 pkt – niepoprawne zapisanie równania reakcji, brak zapisu wzoru sumarycznego katalizatora nad strzałką w równaniu reakcji lub brak odpowiedzi.	Można uznać: $\text{H}_2\text{O}_2 \xrightarrow{\text{MnO}_2} \text{H}_2\text{O} + \frac{1}{2} \text{O}_2$ Tlenek MnO_2 musi być napisany nad strzałką.
6.2	2	Sposób 1: $m_{\text{per.}} = 100 \cdot 1,11 = 111 \text{ g}$ $m_{\text{S}} = 111 \cdot 0,3 = 33,3 \text{ g}$ $m_{\text{wody}} = 111 - 33,3 = 77,7 \text{ g}$ 33,3 g ----- 3% x ----- 100% $x = 1110 \text{ g}$ $m_{\text{wody}} = 1110 - 33,3 - 77,7 = 999 \text{ g}$ $V_{\text{wody}} = \underline{\underline{999 \text{ cm}^3}}$	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia, poprawną interpretację wyniku. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, ale popełnienie błędów	Uczeń może wykonywać obliczenia z dokładnością do pierwszego miejsca po przecinku lub do liczby całkowitej. Należy uznać inne, poprawne merytorycznie

		Sposób 2: $m_{\text{per.}} = 100 \cdot 1,11 = 111 \text{ g}$ $m_S = 111 \cdot 0,3 = 33,3 \text{ g}$ $m_{\text{wody}} = 111 - 33,3 = 77,7 \text{ g}$ 33,3 g ----- 3% x ----- 97% $x = 1076,7 \text{ g}$ $m_{\text{wody}} = 1076,7 - 77,7 = 999 \text{ g}$ $V_{\text{wody}} = \underline{999 \text{ cm}^3}$ Sposób 3: $m_{\text{per.}} = 100 \cdot 1,11 = 111 \text{ g}$ $m_S = 111 \cdot 0,3 = 33,3 \text{ g}$ $3\% = \frac{33,3 \cdot 100\%}{111+x}$ $3(111 + x) = 3330$ $333 + 3x = 3330$ $3x = 2997$ $x = 999$ $V_{\text{wody}} = \underline{999 \text{ cm}^3}$	obliczeniowych lub podanie niepoprawnej odpowiedzi. 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	sposoby rozwiązania.
7.1	1	B.	1 pkt – wybór odpowiedzi B. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
7.2	1	A.	1 pkt – wybór odpowiedzi A. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
8.1	1	C.	1 pkt – wybór odpowiedzi C. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
8.2	1	$\text{HCN} \rightleftharpoons \text{H}^+ + \text{CN}^-$ lub $\text{HCN} + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{CN}^-$	1 pkt – poprawne zapisanie równania dysocjacji HCN. 0 pkt – niepoprawne zapisanie równania dysocjacji HCN lub brak odpowiedzi.	Strzałka może być zapisana w jednym kierunku.
9.	1	D.	1 pkt – wybór odpowiedzi D. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
10.	4	Mieszanina twarogu i serwatki: A Oliwa z sokiem z cytryny: II, C	4 pkt – wybór i wpisanie jednej poprawnej właściwości i trzech	

		Mieszanina wody z solą kuchenną: B	poprawnych sposobów rozdzielania. 3 pkt – wybór i wpisanie do tabeli trzech poprawnych odpowiedzi. 2 pkt – wybór i wpisanie do tabeli dwóch poprawnych odpowiedzi. 1 pkt – wybór i wpisanie do tabeli jednej z poprawnych odpowiedzi. 0 pkt – wybór i wpisanie czterech niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi.	
11.1	1	D.	1 pkt – wybór odpowiedzi D. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
11.2	1	C.	1 pkt – wybór odpowiedzi C. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
11.3	2	a) $4P + 5O_2 \rightarrow P_4O_{10}$ lub: $P_4 + 5O_2 \rightarrow P_4O_{10}$ lub $4P + 5O_2 \rightarrow 2P_2O_5$ lub: $P_4 + 5O_2 \rightarrow 2P_2O_5$ b) $2P + 3H_2 \rightarrow 2PH_3$ lub: $P_4 + 6H_2 \rightarrow 4PH_3$	2 pkt – napisanie poprawnie dwóch równań reakcji. 1 pkt – napisanie poprawnie jednego równania reakcji. 0 pkt – niepoprawne zapisanie dwóch równań reakcji lub brak odpowiedzi.	W równaniu reakcji wzory chemiczne muszą być zapisane poprawnie. Uczeń może użyć w równaniu reakcji wzoru P_2O_5. Równanie reakcji chemicznej musi być zbilansowane.
11.4	2	$4 \cdot 1 + 31 \cdot x + 7 \cdot 16 = 178$ $31x = 62$ $x = 2$ Wzór kwasu: $H_4P_2O_7$	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia, zapisanie poprawnego wzoru kwasu. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, ale popełnienie błędów	Należy uznać inne, poprawne sposoby rozwiązania.

			obliczeniowych i podanie niewłaściwego wzoru kwasu. 0 pkt – niepoprawne obliczenie lub zapisanie wzoru kwasu bez wykonania obliczeń lub brak odpowiedzi.	
12.1	2	Sposób 1: $V_{\text{pow.}} = 12 \text{ m} \cdot 5 \text{ m} \cdot 4 \text{ m} = 240 \text{ m}^3$ $M_s = 240 \text{ m}^3 \cdot 0,14 \text{ mg/m}^3 = 33,6 \text{ mg} = 0,0336 \text{ g}$ $d = \frac{m}{V}$ $V = \frac{m}{d} = \frac{0,0336 \text{ g}}{1,52 \text{ g/dm}^3} = 0,0221 \text{ dm}^3 = 22,1 \text{ cm}^3$ Odp. Objętość siarkowodoru wynosi 22,1 cm³. Sposób 2: $V_{\text{pow.}} = 12 \text{ m} \cdot 5 \text{ m} \cdot 4 \text{ m} = 240 \text{ m}^3$ $M_s = 240 \text{ m}^3 \cdot 0,14 \text{ mg/m}^3 = 33,6 \text{ mg} = 0,0336 \text{ g}$ $\begin{array}{ccc} 1,52 \text{ g} & \text{-----} & 1000 \text{ cm}^3 \\ 0,0336 \text{ g} & \text{-----} & x \text{ cm}^3 \\ x = 22,1 \text{ cm}^3 \end{array}$ Odpowiedź: Objętość siarkowodoru wynosi 22,1 cm³.	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia, podanie wyniku z odpowiednią jednostką. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, ale popełnienie błędów obliczeniowych lub podanie niepoprawnej odpowiedzi. 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	Wynik zależy od przyjętych przez ucznia zaokrągleń. Należy uznać inne, poprawne merytorycznie sposoby rozwiązania. Wynik końcowy musi być podany w cm³.
12.2	1	$\text{H}_2\text{S} \rightleftharpoons \text{H}^+ + \text{HS}^-$ lub $\text{H}_2\text{S} + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{HS}^-$	1 pkt – poprawne zapisanie równania I etapu dysocjacji kwasu. 0 pkt – niepoprawne zapisanie równania dysocjacji kwasu lub brak odpowiedzi.	Nie uznajemy równania reakcji dysocjacji: $\text{H}_2\text{S} \rightleftharpoons 2\text{H}^+ + \text{S}^{2-}$ Strzałka może być zapisana w jednym kierunku.
12.3	1	C.	1 pkt – wybór odpowiedzi C. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
13.	1	B.	1 pkt – wybór odpowiedzi B. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	

14.1	1	A.	1 pkt – wybór odpowiedzi A. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
14.2	2	Sposób 1. $201 \text{ u Hg} \text{ ---- } 32 \text{ u S}$ $2 \text{ g} \text{ ---- } x \text{ g}$ $x = 0,32 \text{ g S}$ $0,32 \text{ g} < 6 \text{ g}$ Odp. Wystarczy. Sposób 2. $201 \text{ u Hg} \text{ ----- } 32 \text{ u S}$ $x \text{ g} \text{ ----- } 6 \text{ g}$ $x = 37,7 \text{ g}$ $37,7 \text{ g} > 2 \text{ g Hg}$ Odpowiedź: Wystarczy.	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia, poprawna interpretacja wyniku. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, ale popełnienie błędów obliczeniowych i otrzymanie niepoprawnego wyniku. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, otrzymanie poprawnego wyniku, ale niepoprawna interpretacja otrzymanego wyniku. 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	Należy uznać inne, poprawne merytorycznie sposoby rozwiązania. Wynik zależy od przyjętych przez ucznia zaokrągleń.
15.	2	Etap I otrzymywania ozonu należy do reakcji (egzoenergetycznych / <u>endoenergetycznych</u>). Etap II to przykład reakcji (<u>syntezy</u> / analizy / wymiany).	2 pkt – wybór i podkreślenie dwóch poprawnych odpowiedzi. 1 pkt – wybór i podkreślenie jednej poprawnej odpowiedzi. 0 pkt – wybór i podkreślenie wszystkich niepoprawnych odpowiedzi. lub brak odpowiedzi.	
16.	3	Sposób 1. $m_{\text{m. peklujuj\u00e1cej}} = 1 \text{ kg} = 1000 \text{ g}$ $m_{\text{roztw.}} = 5000 + 1000 = 6000 \text{ g}$ $m_{\text{NaCl}} = 1000 \cdot 0,984 = 984 \text{ g}$ $m_{\text{NaNO}_2} = 1000 \cdot 0,006 = 6 \text{ g}$ $C_p \text{ NaCl} = \frac{984 \cdot 100\%}{6000} = \underline{16,4 \%}$ $C_p \text{ NaNO}_2 = \frac{6 \cdot 100\%}{6000} = \underline{0,1 \%}$	3 pkt – poprawny sposób obliczenia mas NaCl i NaNO₂, poprawny sposób obliczenia stężenia procentowego NaCl oraz stężenia procentowego NaNO₂, podanie wyniku z odpowiednią jednostką.	Należy uznać inne, poprawne merytorycznie sposoby rozwiązania. Wynik zależy od przyjętych przez ucznia zaokrągleń.

		<u>Sposób 2.</u> $m_{\text{m. peklującej}} = 1 \text{ kg} = 1000 \text{ g}$ $m_{\text{roztw.}} = 5000 + 1000 = 6000 \text{ g}$ 1000 g ----- 100 % x g ----- 98,4 % x = 984 g NaCl 1000 g ----- 100 % x g ----- 0,6 % x = 6 g NaNO₂ 6000 g ----- 100% 984 g ----- x% x = <u>16,4 % NaCl</u> 6000 g ----- 100% 6 g ----- x% x = <u>0,1 % NaNO₂</u>	2 pkt – poprawny sposób obliczenia mas NaCl i NaNO₂, poprawny sposób obliczenia stężenia procentowego NaCl i NaNO₂, ale popełnienie błędów obliczeniowych lub podanie wyniku z nieodpowiednią jednostką. 1 pkt – poprawny sposób obliczenia mas NaCl i NaNO₂, ale niepoprawny sposób obliczenia stężenia procentowego soli. 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	

Modele rozwiązań, schemat oceniania odpowiedzi uczestników

Nr zad.	Max pkt.	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	uwagi
1.1	2	Etap I: $\text{TiO}_2 + 2\text{Cl}_2 + 2\text{C} \rightarrow \text{TiCl}_4 + 2\text{CO}$ Etap II: $\text{TiCl}_4 + 2\text{Mg} \rightarrow 2\text{MgCl}_2 + \text{Ti}$	2 pkt – napisanie poprawnie dwóch równań reakcji. 1 pkt – napisanie poprawnie jednego równania reakcji. 0 pkt – niepoprawne zapisanie dwóch równań reakcji lub brak odpowiedzi.	W równaniu reakcji wzory chemiczne muszą być zapisane poprawnie. Równanie reakcji chemicznej musi być zbilansowane.
1.2	2	Masa stopu = 100 g to: $m_{\text{Ti}} = 47,06 \text{ g}$, $m_{\text{Al}} = 52,94 \text{ g}$ $n_{\text{Ti}} = \frac{47,06}{48} = 0,98 \text{ mola}$ $n_{\text{Al}} = \frac{52,94}{27} = 1,96 \text{ mola}$ $n_{\text{Ti}} : n_{\text{Al}} = 0,98 : 1,96 = \underline{1 : 2}$	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia, podanie poprawnego wyniku. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, ale popełnienie błędów obliczeniowych lub podanie niepoprawnej odpowiedzi. 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	Wynik zależy od przyjętych przez ucznia zaokrągleń. Należy uznać inne, poprawne merytorycznie sposoby rozwiązania. Uczeń może podać wynik jako 0,98 : 1,96
2.1	1	B	1 pkt – wybór odpowiedzi B. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
2.2	1	$\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2 + \text{H}_3\text{PO}_4 \rightarrow 3\text{CaHPO}_4$	1 pkt – napisanie poprawnie równania reakcji. 0 pkt – niepoprawne zapisanie równania reakcji lub brak odpowiedzi.	W równaniu reakcji wzory chemiczne muszą być zapisane poprawnie. Równanie reakcji chemicznej musi być zbilansowane.
2.3	1	A	1 pkt – wybór odpowiedzi A. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ REJONOWY 2022/2023

3.	3	P P F	3 pkt – wybór i zaznaczenie wszystkich trzech poprawnych odpowiedzi P,P,F. 2 pkt – wybór i zaznaczenie dwóch poprawnych odpowiedzi. 1 pkt – wybór i zaznaczenie jednej poprawnej odpowiedzi. 0 pkt – wybór i zaznaczenie wszystkich niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi.	
4.	1	A	1 pkt – wybór odpowiedzi A. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
5.1	1	K^+, Al^{3+}, SO_4^{2-}	1 pkt – napisanie poprawnie wszystkich trzech jonów. 0 pkt – niepoprawne zapisanie któregoś z jonów lub brak odpowiedzi.	Można uznać zapis: $2K^+, 2Al^{3+}, 4SO_4^{2-}$
5.2	2	Probówka I: $Al^{3+} + 3OH^- \rightarrow Al(OH)_3 (\downarrow)$ Probówka II: $Ba^{2+} + SO_4^{2-} \rightarrow BaSO_4 (\downarrow)$	2 pkt – napisanie poprawnie dwóch równań reakcji. 1 pkt – napisanie poprawnie jednego równania reakcji. 0 pkt – niepoprawne zapisanie dwóch równań reakcji lub brak odpowiedzi.	W równaniu reakcji wzory chemiczne muszą być zapisane poprawnie. Równanie reakcji chemicznej musi być zbilansowane.
6.1	1	Topnienie	1 pkt – napisanie poprawnej nazwy zmiany stanu skupienia. 0 pkt – napisanie innej nazwy zmiany stanu skupienia lub brak odpowiedzi.	

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ REJONOWY 2022/2023

6.2	2	Sposób 1: $m_{\text{chloroformu}} = 5 \cdot 1,48 = 7,4 \text{ g}$ $M \text{ CHCl}_3 = 119,5 \text{ g/mol}$ 119,5 g ----- $6,02 \cdot 10^{23}$ cząsteczek 7,4 g ----- x $x = \frac{7,4 \cdot 6,02 \cdot 10^{23}}{119,5} = 0,373 \cdot 10^{23}$ liczba cząsteczek = <u>$3,73 \cdot 10^{22}$</u> Sposób 2: $m_{\text{chloroformu}} = 5 \cdot 1,48 = 7,4 \text{ g}$ $M \text{ CHCl}_3 = 119,5 \text{ g/mol}$ $n_{\text{chloroformu}} = \frac{7,4}{119,5} = 0,062 \text{ mola}$ 1 mol ----- $6,02 \cdot 10^{23}$ cząsteczek 0,062 mol ----- x $x = \frac{0,062 \cdot 6,02 \cdot 10^{23}}{1} = 0,373 \cdot 10^{23}$ liczba cząsteczek = <u>$3,73 \cdot 10^{22}$</u>	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia, podanie poprawnego wyniku. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, ale popełnienie błędów obliczeniowych lub podanie niepoprawnej odpowiedzi. 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	Uczeń może wykonywać obliczenia z dokładnością do pierwszego miejsca po przecinku lub do liczby całkowitej. Należy uznać inne, poprawne merytorycznie sposoby rozwiązania.
6.3	3	Liczba moli węgla – 0,4 (mol) Masa bromu – 16 (g) Liczba atomów fluoru – $3,612 \cdot 10^{23}$ (atomów)	3 pkt – wpisanie do tabeli trzech poprawnych odpowiedzi. 2 pkt – wpisanie do tabeli dwóch poprawnych odpowiedzi. 1 pkt – wpisanie do tabeli jednej poprawnej odpowiedzi. 0 pkt – wpisanie wszystkich trzech niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi.	Liczbę atomów fluoru uczeń może wpisać zaokrąglając liczbę $3,6 \cdot 10^{23}$. Uczeń nie musi podawać jednostek, ponieważ są zawarte w tabeli.

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ REJONOWY 2022/2023

6.4	2	Reakcja eliminacji – III Reakcja substytucji - I	2 pkt – wpisanie do tabeli dwóch poprawnych odpowiedzi. 1 pkt – wpisanie do tabeli jednej poprawnej odpowiedzi. 0 pkt – wpisanie wszystkich trzech niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi.	
7.1	1	B	1 pkt – wybór odpowiedzi B. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
7.2	1	A	1 pkt – wybór odpowiedzi A. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
7.3	1	m Ag : m N : m O = 108 : 14 : 48 m Ag : m N : m O = 54 : 7 : 24	1 pkt – zapisanie poprawnego stosunku masowego. 0 pkt – zapisanie innego stosunku masowego lub jej brak.	Uczeń może zapisać stosunek masowy bez skrócenia
7.4	4	a) $2\text{AgNO}_3 + 2\text{KOH} \rightarrow \text{Ag}_2\text{O} + 2\text{KNO}_3 + \text{H}_2\text{O}$ b) Probówka II: $2\text{AgNO}_3 + \text{CaCl}_2 \rightarrow 2\text{AgCl} + \text{Ca}(\text{NO}_3)_2$ Probówka III: $2\text{AgNO}_3 + \text{Na}_2\text{S} \rightarrow \text{Ag}_2\text{S} + 2\text{NaNO}_3$ c) III.	4 pkt – poprawne zapisanie trzech równań reakcji i poprawne wskazanie numeru probówki w podpunkcie c. 3 pkt – poprawne zapisanie trzech równań reakcji i niepoprawne wskazanie numeru probówki w podpunkcie c. lub: poprawne zapisanie dwóch równań reakcji i poprawne wskazanie numeru probówki w podpunkcie c. 2 pkt – poprawne zapisanie jednego równania reakcji i poprawne wskazanie numeru probówki w podpunkcie c.	W punkcie c uczeń może zamiast III wpisać wzór związku (Ag_2S) lub jego nazwę.

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ REJONOWY 2022/2023

			lub: poprawne zapisanie dwóch równań reakcji i niepoprawne wskazanie numeru próbówki w podpunkcie c. 1 pkt – poprawne zapisanie jednego równania reakcji i niepoprawne wskazanie numeru próbówki w podpunkcie c. lub: niepoprawne zapisanie trzech równań reakcji i poprawne wskazanie numeru próbówki w podpunkcie c. 0 pkt – błędy w każdym z równań reakcji i niepoprawne wskazanie numeru próbówki w podpunkcie c lub brak odpowiedzi.	
7.5	2	$M \text{ AgNO}_3 = 170 \text{ g/mol}$ 1 mol ----- 170 g 0,02 mola ----- x g $x = \frac{0,02 \cdot 170}{1} = 3,4 \text{ g}$ $m_r = 500 + 3,4 = 503,4 \text{ g}$ $C_p = \frac{3,4 \cdot 100}{503,4} = \underline{0,675 \%}$ Odp. Stężenie procentowe roztworu wynosi 0,675 %.	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia, podanie wyniku z odpowiednią jednostką. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, ale popełnienie błędów obliczeniowych lub podanie niepoprawnej odpowiedzi. 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	Uczeń może wykonywać obliczenia z dokładnością do pierwszego miejsca po przecinku lub do liczby całkowitej. Należy uznać inne, poprawne merytorycznie sposoby rozwiązania.
8.1	3	Najtrwalszym izotopem radonu jest ($^{222}\text{Rn}/^{211}\text{Rn}/^{210}\text{Rn}$). Wokół jądra atomowego radonu znajduje się (pięć / <u>sześć</u> / siedem) powłok elektronowych.	3 pkt – wybór i podkreślenie trzech poprawnych odpowiedzi. 2 pkt – wybór i podkreślenie dwóch poprawnych odpowiedzi.	

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ REJONOWY 2022/2023

		Na ostatniej powłoce jest (dwa/ siedem/osiem) elektronów walencyjnych.	1 pkt – wybór i podkreślenie jednej poprawnej odpowiedzi. 0 pkt – wybór i podkreślenie wszystkich niepoprawnych odpowiedzi. lub brak odpowiedzi.	
8.2	1	${}^{226}_{88}\text{Ra} \rightarrow {}^4_2\alpha + {}^{222}_{86}\text{Rn}$ lub: ${}^{226}_{88}\text{Ra} \rightarrow {}^4_2\text{He} + {}^{222}_{86}\text{Rn}$	1 pkt – napisanie poprawnie równania reakcji. 0 pkt – niepoprawne zapisanie równania reakcji lub brak odpowiedzi.	
8.3	2	Sposób 1: $\frac{4 \cdot 10^{13}}{5 \cdot 10^{12}} = \frac{40 \cdot 10^{12}}{5 \cdot 10^{12}} = \frac{8}{1}$ Liczba atomów maleje 8 krotnie $m \rightarrow \frac{m}{2} \rightarrow \frac{m}{4} \rightarrow \frac{m}{8}$ czas = $3 \cdot \tau_{1/2} = 3 \cdot 3.82 \text{ dób} = \underline{11,46 \text{ dób}}$ Sposób 2: $4 \cdot 10^{13} \xrightarrow{3,82 \text{ dób}} 2 \cdot 10^{13} \xrightarrow{7,64 \text{ dób}} 1 \cdot 10^{13}$ $10^{13} \xrightarrow{11,46 \text{ dób}} 0,5 \cdot 10^{13}$ czas = <u>11,46 dób</u>	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia, podanie wyniku z odpowiednią jednostką. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, ale popętnienie błędów obliczeniowych lub podanie niepoprawnej odpowiedzi. 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	Należy uznać inne, poprawne merytorycznie sposoby rozwiązania. Uczeń może zamienić doby na godziny, ale musi podając wynik zapisać jednostkę
9.1	1	$\text{Ca}(\text{HCO}_3)_2$	1 pkt – zapisanie poprawnego wzoru wodorowęglanu wapnia. 0 pkt – zapisanie wzoru innej soli lub zapisanie niepoprawnego wzoru wodorowęglanu wapnia lub brak odpowiedzi.	
9.2	3	Substrat: HCl lub kwas chlorowodorowy Obserwacja: wydziela się gaz. lub: Widzieć pęcherzyki gazu. lub: Zawartość probówki się pieni.	3 pkt – wybranie i wpisanie wzoru chemicznego lub nazwy odpowiedniego substratu, zapisanie poprawnej obserwacji i poprawne zapisanie równania reakcji w formie jonowej skróconej.	Obserwacje mogą być zapisane różnie, ale z wypowiedzi uczniwa musi wynikać, że powstaje produkt gazowy. Przy podaniu błędnej nazwy lub wzoru substratu całe

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ REJONOWY 2022/2023

		Równanie reakcji: $\text{HCO}_3^- + \text{H}^+ \rightarrow \text{H}_2\text{O} + \text{CO}_2(\uparrow)$	2 pkt – wybranie i wpisanie wzoru chemicznego lub nazwy odpowiedniego substratu, zapisanie poprawnej obserwacji i niepoprawne zapisanie równania reakcji w formie jonowej skróconej. lub: wybranie i wpisanie wzoru chemicznego lub nazwy odpowiedniego substratu, zapisanie poprawnej obserwacji i zapisanie równania reakcji w formie cząsteczkowej. lub: 2 pkt – wybranie i wpisanie wzoru chemicznego lub nazwy odpowiedniego substratu, zapisanie niepoprawnej obserwacji i poprawne zapisanie równania reakcji w formie jonowej skróconej. 1 pkt – wybranie i wpisanie wzoru chemicznego lub nazwy odpowiedniego substratu, zapisanie niepoprawnej obserwacji i niepoprawne zapisanie równania reakcji w formie jonowej skróconej. 0 pkt – wybranie i wpisanie wzoru chemicznego lub nazwy nieodpowiedniego substratu, zapisanie niepoprawnej obserwacji i niepoprawne zapisanie równania reakcji w formie jonowej skróconej lub brak odpowiedzi.	zadanie oceniamy na 0 pkt

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ REJONOWY 2022/2023

9.3	3	Substrat: K_2CO_3 lub węglan potasu Obserwacja: wytrąca się osad. lub: Zawartość probówki mętnieje. Równanie reakcji: $CO_3^{2-} + Ca^{2+} \rightarrow CaCO_3(\downarrow)$	3 pkt – wybranie i wpisanie wzoru chemicznego lub nazwy odpowiedniego substratu, zapisanie poprawnej obserwacji i poprawne zapisanie równania reakcji w formie jonowej skróconej. 2 pkt – wybranie i wpisanie wzoru chemicznego lub nazwy odpowiedniego substratu, zapisanie poprawnej obserwacji i niepoprawne zapisanie równania reakcji w formie jonowej skróconej. lub: wybranie i wpisanie wzoru chemicznego lub nazwy odpowiedniego substratu, zapisanie poprawnej obserwacji i zapisanie równania reakcji w formie cząsteczkowej. lub: wybranie i wpisanie wzoru chemicznego lub nazwy odpowiedniego substratu, zapisanie niepoprawnej obserwacji i poprawne zapisanie równania reakcji w formie jonowej skróconej. 1 pkt – wybranie i wpisanie wzoru chemicznego lub nazwy odpowiedniego substratu, zapisanie niepoprawnej obserwacji i niepoprawne zapisanie równania reakcji w formie jonowej skróconej. 0 pkt – wybranie i wpisanie wzoru chemicznego lub nazwy nieodpowiedniego substratu, zapisanie	Obserwacje mogą być zapisane różnie, ale z wypowiedzi ucznia musi wynikać, że powstaje produkt nierozpuszczalny w wodzie. Przy podaniu błędnej nazwy lub wzoru substratu całe zadanie oceniane na 0 pkt

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ REJONOWY 2022/2023

			niepoprawnej obserwacji i niepoprawne zapisanie równania reakcji w formie jonowej skróconej lub brak odpowiedzi.	
10.	1	C	1 pkt – wybór odpowiedzi C. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
11.1	3	Metoda I: $2\text{Na} + \text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow \text{Na}_2\text{SO}_4 + \text{H}_2$ Metoda II: $\text{Na}_2\text{O} + \text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow \text{Na}_2\text{SO}_4 + \text{H}_2\text{O}$ Metoda III: $2\text{NaOH} + \text{SO}_3 \rightarrow \text{Na}_2\text{SO}_4 + \text{H}_2\text{O}$	3 pkt – napisanie poprawnie trzech równań reakcji. 2 pkt – napisanie poprawnie dwóch równań reakcji. 1 pkt – napisanie poprawnie jednego równania reakcji. 0 pkt – niepoprawne zapisanie trzech równań reakcji lub brak odpowiedzi.	W równaniu reakcji wzory chemiczne muszą być zapisane poprawnie. Równanie reakcji chemicznej musi być zbilansowane.
11.2	2	a) $M \text{Na}_2\text{SO}_4 = 142 \text{ g/mol}$ 80 g NaOH ----- 142g soli x g ----- 20 g x = 11,27 g NaOH 98 g kwasu ----- 142 g soli y g ----- 20 g y = 13,8 g kwasu b) 11,27 g NaOH ----- 5% x g ----- 100% x = 225,4 g roztworu NaOH $V_r = \frac{225,4 \text{ g}}{1,00 \text{ g/cm}^3} = 225,4 \text{ cm}^3 \text{ roztworu}$ <u>zasady</u> 13,8 g kwasu ----- 10% x g ----- 100% x = 138 g roztworu kwasu $V_r = \frac{138 \text{ g}}{1,07 \text{ g/cm}^3} = 128,97 \text{ cm}^3 =$ 129 <u>cm³ roztworu kwasu</u>	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania w podpunktach a i b, poprawne obliczenia, poprawną wynik z jednostką 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania w podpunktach a i b, ale popełnienie błędów obliczeniowych lub podanie odpowiedzi z nieodpowiednią jednostką. 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	Uczeń może wykonywać obliczenia z dokładnością do pierwszego miejsca po przecinku lub do liczby całkowitej. Należy uznać inne, poprawne merytorycznie sposoby rozwiązania. Uczeń może podać wynik w dm³.

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ REJONOWY 2022/2023

12.1	1	D	1 pkt – wybór odpowiedzi D. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
12.2	3	W wyniku spalania czadu powstaje tlenek węgla(IV). Czad w tym procesie pełni funkcję (utleniacza / <u>reduktora</u>). Najwięcej ciepła powstaje w wyniku spalania 1 mola (<u>metanu/ czadu</u>). Temperatura wrzenia metanu wynosi – 161,5°C. Zatem w jego cząsteczkach występuje wiązanie (jonowe / <u>kowalencyjne</u>).	3 pkt – wybór i podkreślenie trzech poprawnych odpowiedzi. 2 pkt – wybór i podkreślenie dwóch poprawnych odpowiedzi. 1 pkt – wybór i podkreślenie jednej poprawnej odpowiedzi. 0 pkt – wybór i podkreślenie wszystkich niepoprawnych odpowiedzi. lub brak odpowiedzi.	
13.	2	Sposób 1: $V_{CO_2} = 2 \cdot 0,6 = 1,2 \text{ dm}^3$ $V_{CO} = 2 \cdot 0,4 = 0,8 \text{ dm}^3$ $m_{NaOH} = 80 \cdot 0,05 = 4 \text{ g}$ 4 g NaOH ----- x dm³ CO₂ 80 g ----- 22,4 dm³ x = 1,12 dm³ 1,12 < 1,2 Odp. W otrzymanym gazie <u>jest</u> CO₂. Sposób 2. $V_{CO_2} = 2 \cdot 0,6 = 1,2 \text{ dm}^3$ $V_{CO} = 2 \cdot 0,4 = 0,8 \text{ dm}^3$ $m_{NaOH} = 80 \cdot 0,05 = 4 \text{ g}$ $n_{NaOH} = \frac{4 \text{ g}}{40 \text{ g/mol}} = 0,1 \text{ mol}$ 2 mole NaOH ----- 1 mol CO₂ 0,1 ----- x mol x = 0,05 mol CO₂ $V_{CO_2} = 0,05 \cdot 22,4 = 1,12 \text{ dm}^3$ 1,12 < 1,2 Odp. W otrzymanym gazie <u>jest</u> CO₂. Sposób 3: $V_{CO_2} = 2 \cdot 0,6 = 1,2 \text{ dm}^3$ $V_{CO} = 2 \cdot 0,4 = 0,8 \text{ dm}^3$ $m_{NaOH} = 80 \cdot 0,05 = 4 \text{ g}$	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia, poprawna interpretacja wyniku. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, ale popełnienie błędów obliczeniowych i otrzymanie niepoprawnego wyniku. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, otrzymanie poprawnego wyniku, ale niepoprawna interpretacja otrzymanego wyniku. 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	Należy uznać inne, poprawne merytorycznie sposoby rozwiązania. Wynik zależy od przyjętych przez ucznia zaokrągleń.

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ REJONOWY 2022/2023

		80 g NaOH ----- 22,4 dm³ CO₂ x g ----- 1,2 dm³ x = 4,29 g NaOH 4,29 g > 4 g zatem było za mało NaOH, stąd nie cały CO₂ przereagował. Odp. W otrzymanym gazie <u>jest</u> CO₂. Sposób 4: V CO₂ = 2 · 0,6 = 1,2 dm³ V CO = 2 · 0,4 = 0,8 dm³ m NaOH = 80 · 0,05 = 4 g 22,4 dm³ ----- 1 mol CO₂ 1,2 dm³ ----- x mol x = 0,054 mola 40 g NaOH ----- 1 mol CO₂ 4 g ----- x mol X = 0,05 mola 0,05 < 0,054 Odp. W otrzymanym gazie <u>jest</u> CO₂.		
14.	1	D	1 pkt – wybór odpowiedzi D. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
15.	1	C	1 pkt – wybór odpowiedzi C. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
16.	2	Wzór polimeru: $\text{—[CH}_2\text{—CHCl—]}_n$ lub: $\text{—[CH}_2\text{—}\underset{\text{Cl}}{\text{CH}}\text{—]}_n$ Wzór monomeru: CH=CH_2 C_6H_5 lub: $\text{CH}_2=\text{CH—C}_6\text{H}_5$ lub: $\text{C}_6\text{H}_5\text{—CH=CH}_2$	2 pkt – poprawne zapisanie wzoru polimeru i wzoru monomeru. 1 pkt – poprawne zapisanie jednego wzoru (polimeru lub monomeru). 0 pkt – niepoprawne zapisanie dwóch wzorów lub brak wzorów.	We wzorze polimeru musi być widoczne wiązanie pojedyncze pomiędzy atomami węgla. We wzorze monomeru musi być widoczne wiązanie podwójne pomiędzy atomami węgla.

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ WOJEWÓDZKI 2022/2023

Modele rozwiązań, schemat oceniania odpowiedzi uczestników

Nr zad.	Max pkt.	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	uwagi
1.1	1	D.	1 pkt – wybór odpowiedzi D. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
1.2	1	C.	1 pkt – wybór odpowiedzi C. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
1.3	1	Po upływie 3198 lat z początkowej masy próbki radu ubywa (25% / 50% / <u>75%</u>) masy wyjściowej.	1 pkt – wybór i podkreślenie odpowiedniej liczby. 0 pkt – wybór innej liczby lub brak odpowiedzi.	
2.	3	Dezodorant – aerozol /ciecz/gaz Ubite białko – piana /gaz/ciecz Majonez – emulsja /ciecz /ciecz	3 pkt – wpisanie do tabeli wszystkich poprawnie dobranych słów dla każdego z trzech koloidów – trzech wierszy tabeli. 2 pkt – wpisanie do tabeli poprawnie dobranych słów dla dwóch koloidów – dwóch wierszy tabeli. 1 pkt – wpisanie do tabeli poprawnie dobranych słów dla jednego z koloidów – jednego wiersza tabeli. 0 pkt – wpisanie do tabeli niepoprawnie dobranych słów dla każdego z trzech koloidów – trzech wierszy tabeli lub brak odpowiedzi.	Tabelę sprawdzamy wierszami.
3.	2	W 0,2 mola allicyny znajduje się: 1,2 (mola) węgla 12,8 (g) siarki.	2 pkt – wpisanie dwóch poprawnych liczb. 1 pkt – wpisanie jednej poprawnej liczby. 0 pkt – wpisanie dwóch niepoprawnych liczb lub brak rozwiązania.	Uczeń nie musi zapisywać sposobu rozwiązania. Może obliczenia wykonać w pamięci.

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ WOJEWÓDZKI 2022/2023

4.1	1	B.	1 pkt – wybór odpowiedzi B. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
4.2	1	A.	1 pkt – wybór odpowiedzi A. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
4.3	2	A. III B. I	2 pkt – wpisanie dwóch poprawnie dobranych numerów probówek. 1 pkt – wpisanie jednego poprawnie wybranego numeru probówki. 0 pkt – wpisanie dwóch niepoprawnych numerów lub brak rozwiązania.	
4.4	1	$\begin{array}{c} \text{O} & & \text{CH}_3 \\ & & \\ \text{H} - \text{C} - \text{O} - \text{CH}_2 - \text{CH}_2 - \text{CH} - \text{CH}_3 \end{array}$ lub: $\text{HCOO} - \text{CH}_2 - \text{CH}_2 - \text{CH}(\text{CH}_3) - \text{CH}_3$	1 pkt – napisanie poprawnie wzoru półstrukturalnego estru. 0 pkt – popełnienie błędu we wzorze estru lub brak odpowiedzi.	
4.5	2	Sposób 1: $n_{\text{kwasu.}} = 5 \text{ dm}^3 \cdot 0,06 \text{ mol/dm}^3 = 0,3 \text{ mol}$ $M_{\text{HCOOH}} = 46 \text{ g/mol}$ $m_{\text{kwasu}} = 0,3 \text{ mol} \cdot 46 \text{ g/mol} = 13,8 \text{ g}$ 13,8 g ----- 80% x g ----- 100% x = 17,25 g roztworu kwasu $V_r = \frac{17,25 \text{ g}}{1,2 \text{ g/cm}^3} = 14,375 \approx \underline{14,4 \text{ cm}^3}$ Sposób 2: $M_{\text{HCOOH}} = 46 \text{ g/mol}$ $m_{\text{kwasu.}} = C_m \cdot M \cdot V_r$ $m_{\text{kwasu.}} = 0,06 \cdot 46 \cdot 5 = 13,8 \text{ g}$ $m_r = \frac{13,8}{0,8} = 17,25 \text{ g}$	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia i podanie wyniku w cm^3. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, ale popełnienie błędów obliczeniowych lub podanie wyniku np. w dm^3. 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	Uczeń może wykonywać obliczenia z dokładnością do pierwszego miejsca po przecinku lub do liczby całkowitej. Należy uznać inne, poprawne merytorycznie sposoby rozwiązania.

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ WOJEWÓDZKI 2022/2023

		1,2 g ----- 1 cm³ roztworu 17,25 g ----- x cm³ $x = 14,375 \text{ cm}^3 \approx 14,4 \text{ cm}^3$ <u>$V_r = 14,4 \text{ cm}^3$</u>		
5.	2	Doświadczenie 1. $\text{CH}_2 = \text{CH} - \text{CHO} + \text{Br}_2 \rightarrow$ $\text{CH}_2(\text{Br}) - \text{CH}(\text{Br}) - \text{CHO}$ Lub: $\text{CH}_2 = \text{CH} - \text{CHO} + \text{Br}_2 \rightarrow$ $\begin{array}{c} \text{CH}_2 - \text{CH} - \text{CHO} \\ \quad \\ \text{Br} \quad \text{Br} \end{array}$ Doświadczenie 2. $\text{CH}_2 = \text{CH} - \text{CHO} + 2\text{Cu}(\text{OH})_2 \rightarrow$ $\text{CH}_2 = \text{CH} - \text{COOH} + \text{Cu}_2\text{O} + 2\text{H}_2\text{O}$	2 pkt – napisanie poprawnie dwóch równań reakcji. 1 pkt – napisanie poprawnie jednego równania reakcji. 0 pkt – niepoprawne zapisanie dwóch równań reakcji lub brak odpowiedzi.	
6.1	1	<u>Słodki smak</u> / reaguje z NaOH / odczyn zasadowy / <u>odczyn obojętny</u> / roztwór przewodzi prąd elektryczny	1 pkt – podkreślenie dwóch właściwości gliceryny. 0 pkt – jednej właściwości gliceryny lub dwóch określeń niepoprawnych lub brak odpowiedzi.	
6.2	2	Wybrany odczynnik: świeżo wytrącony osad $\text{Cu}(\text{OH})_2$ Objawy reakcji: Zanik osadu, roztwór staje się szafirowy. Lub: Zawartość probówki przyjmuje szafirową (granatową / ciemnoniebieską) barwę.	2 pkt – wybranie i podkreślenie odpowiedniego odczynnika, zapisanie poprawnej obserwacji. 1 pkt – wybranie i podkreślenie odpowiedniego odczynnika, ale zapisanie niepoprawnej obserwacji. 0 pkt – Brak wyboru odczynnika, zapisanie niepoprawnej obserwacji lub brak obserwacji lub brak rozwiązania zadania.	Jeśli uczeń nie zaprojektuje doświadczenia (nie wybierze odczynnika) lub wybierze inny odczynnik, to opis obserwacji nie ma znaczenia. Uczeń uzyskuje 0 pkt.
6.3	1	C.	1 pkt – wybór odpowiedzi C. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
6.4	2	Sposób 1: $12\% = \frac{x \cdot 100\%}{150+x} \quad / (150+x)$ $12(150+x) = 100x$ $1800 + 12x = 100x$	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia i podanie wyniku w cm³.	Uczeń może wykonywać obliczenia z dokładnością do pierwszego miejsca po

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ WOJEWÓDZKI 2022/2023

		$88x = 1800$ $x = 20,45$ masa gliceryny = 20,45 g $V = m : d$ $V = 20,45 : 1,26 = \underline{16,2 \text{ cm}^3}$ Sposób 2: 150 g wody ----- 88% x g gliceryny ----- 12% x = 20,45 g 1,26 g ----- 1 cm ³ 20,45 g ----- x cm ³ x = 16,2 V = <u>16,2 cm³</u>	1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, ale popełnienie błędów obliczeniowych lub podanie wyniku np. w dm ³ . 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	przecinku lub do liczby całkowitej. Należy uznać inne, poprawne merytorycznie sposoby rozwiązania.
6.5	1	B.	1 pkt – wybór odpowiedzi B. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
7.1	3	Przemiana 1: $\begin{array}{c} \text{OH} \\ \\ \text{CH}_3 - \text{CH} - \text{CH}_3 \end{array} \xrightarrow{\text{tlenek glinu/T}} \text{CH}_3 - \text{CH} = \text{CH}_2 + \text{H}_2\text{O}$ Przemiana 2: $\text{CH}_3 - \text{CH} = \text{CH}_2 + \text{H}_2 \rightarrow \text{CH}_3 - \text{CH}_2 - \text{CH}_3$ Przemiana 3: $\text{CH}_3 - \text{CH}_2 - \text{CH}_3 + \text{Cl}_2 \xrightarrow{\text{światło}} \text{CH}_3 - \text{CH}(\text{Cl}) - \text{CH}_3 + \text{HCl}$ lub: $\text{CH}_3 - \text{CH}_2 - \text{CH}_3 + \text{Cl}_2 \xrightarrow{\text{światło}} \text{CH}_3 - \text{CH}_2 - \text{CH}_2(\text{Cl}) + \text{HCl}$	3 pkt – poprawne zapisanie trzech równań reakcji. 2 pkt – poprawne zapisanie dwóch równań reakcji. 1 pkt – poprawne zapisanie jednego równania reakcji. 0 pkt – błędy w każdym z równań reakcji lub brak odpowiedzi.	
7.2	3	Przemiana 1: eliminacja Przemiana 2: addycja Przemiana 3: substytucja	3 pkt – wpisanie trzech poprawnych typów reakcji. 2 pkt – wpisanie dwóch poprawnych typów reakcji. 1 pkt – wpisanie jednego poprawnego typu reakcji.	

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ WOJEWÓDZKI 2022/2023

			0 pkt – wpisanie trzech niepoprawnych typów reakcji lub brak odpowiedzi.	
8.1	1	A.	1 pkt – wybór odpowiedzi A. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
8.2	2	a): $2\text{C}_{15}\text{H}_{31}\text{COONa} + \text{Ca}(\text{HCO}_3)_2 \rightarrow (\text{C}_{15}\text{H}_{31}\text{COO})_2\text{Ca} + 2\text{NaHCO}_3$ b): $2\text{C}_{15}\text{H}_{31}\text{COO}^- + \text{Mg}^{2+} \rightarrow (\text{C}_{15}\text{H}_{31}\text{COO})_2\text{Mg}$	2 pkt – napisanie poprawnie dwóch równań reakcji. 1 pkt – napisanie poprawnie jednego równania reakcji. 0 pkt – niepoprawne zapisanie dwóch równań reakcji lub brak odpowiedzi.	W równaniu 1 muszą wystąpić palmitynian sodu i wodorowęglan wapnia. W równaniu 2 – anion kwasu palmitynowego i kation magnezu.
8.3	2	Sposób 1: $m_{\text{r kwasu}} = 250 \text{ cm}^3 \cdot 1,05 \text{ g/cm}^3 = 262,5 \text{ g}$ $m_{\text{kwasu}} = 262,5 \cdot 0,1 = 26,25 \text{ g}$ $M \text{ CH}_3\text{COOH} = 60 \text{ g/mol}$ $n_{\text{kwasu}} = 26,25 \text{ g} : 60 \text{ g/mol} = 0,4375 \text{ mol} \approx 0,44 \text{ mol}$ $V_r = 250 + 250 + 1500 = 2000 \text{ cm}^3 = 2 \text{ dm}^3$ $C_m = \frac{0,44 \text{ mol}}{2 \text{ dm}^3} = \underline{0,22 \text{ mol/dm}^3}$ Sposób 2: $M \text{ CH}_3\text{COOH} = 60 \text{ g/mol}$ $C_m = \frac{c_p \cdot d}{100 \cdot M}$ $C_m = \frac{10 \cdot 1050}{100 \cdot 60} = 1,75 \text{ mol/dm}^3$ (ocet) $n_{\text{kwasu}} = 1,75 \text{ mol/dm}^3 \cdot 0,25 \text{ dm}^3 = 0,4375 \text{ mol} \approx 0,44 \text{ mol}$ 0,44 mol ----- 2000 cm³ x mol ----- 1000 cm³ x = 0,22 mol $C_m = \underline{0,22 \text{ mol/dm}^3}$	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia i podanie wyniku z odpowiednią jednostką. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, ale popełnienie błędów obliczeniowych lub podanie wyniku np. w molach. 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	Uczeń może wykonywać obliczenia z dokładnością do pierwszego miejsca po przecinku lub do liczby całkowitej. Należy uznać inne, poprawne merytorycznie sposoby rozwiązania.

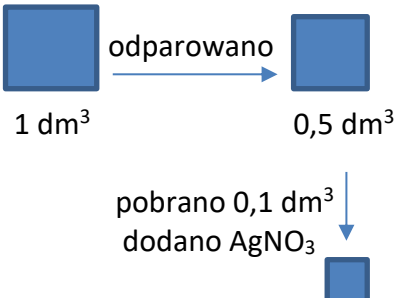
Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ WOJEWÓDZKI 2022/2023

9.	3	Ceglasty osad powstający w wyniku próby Trommera świadczy o (<u>właściwościach redukujących</u> / braku właściwości redukujących) badanej substancji. Zatem sacharydem II jest (sacharoza / <u>glukoza</u>). Związek tworzący z zimną wodą zawiesinę to (glukoza / sacharoza / <u>skrobia</u>).	3 pkt – podkreślenie trzech poprawnych wyborów. 2 pkt – podkreślenie dwóch poprawnych wyborów. 1 pkt – podkreślenie jednego poprawnego wyboru. 0 pkt – wybór słów lub stwierdzeń niepoprawnych lub brak odpowiedzi.	
10.	1	D.	1 pkt – wybór odpowiedzi D. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
11.1	1	A.	1 pkt – wybór odpowiedzi A. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
11.2	1	C.	1 pkt – wybór odpowiedzi C. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
11.3	1	B.	1 pkt – wybór odpowiedzi B. 0 pkt – wybór innej odpowiedzi lub jej brak.	
11.4	2	Tłuszcze zawierające reszty kwasowe od kwasu palmitynowego i stearynowego są ciałami (<u>stałymi</u> / ciekłymi). Tłuszcze zawierające reszty kwasowe od kwasu oleinowego należą do tłuszczów (nasyconych / <u>nienasyconych</u>).	2 pkt – wybór i podkreślenie dwóch poprawnych odpowiedzi. 1 pkt – wybór i podkreślenie jednej poprawnej odpowiedzi. 0 pkt – wybór i podkreślenie wszystkich niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi.	
12.	2	a) $\begin{array}{cccccc} \text{CH}_2 & - & \text{CH} & - & \text{CH} & - & \text{CH} & - & \text{CH} & - & \text{CH}_2 \\ & & & & & & & & & & \\ \text{OH} & & \text{OH} & & \text{OH} & & \text{OH} & & \text{OH} & & \text{OH} \end{array}$ b) $2\text{C}_6\text{H}_8(\text{OH})_6 + 13\text{O}_2 \rightarrow 12\text{CO}_2 + 14\text{H}_2\text{O}$	2 pkt – napisanie poprawnego wzoru półstrukturalnego sorbitolu i równania reakcji spalania tego związku. 1 pkt – napisanie poprawnego wzoru półstrukturalnego sorbitolu	

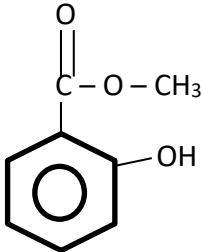
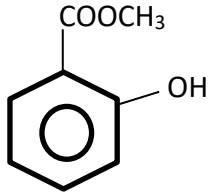
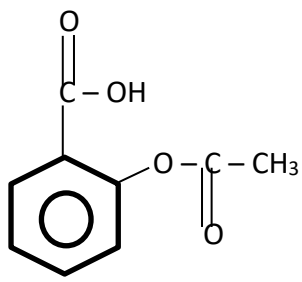
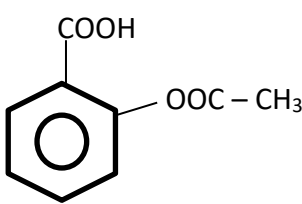
Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ WOJEWÓDZKI 2022/2023

			lub równania reakcji spalania tego związku. 0 pkt – napisanie niepoprawnego wzoru półstrukturalnego sorbitolu i niepoprawnego równania reakcji spalania tego związku lub brak odpowiedzi.	
13.1	2	Gazy: O₂, N₂, Ar otrzymuje się ze skroplonego powietrza stosując (<u>destylację</u> / dekantację). Najbardziej lotnym gazem (najłatwiej przechodzącym w stan gazowy) jest (tlen / <u>azot</u> / argon).	2 pkt – wybór i podkreślenie dwóch poprawnych odpowiedzi. 1 pkt – wybór i podkreślenie jednej poprawnej odpowiedzi. 0 pkt – wybór i podkreślenie wszystkich niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi.	
13.2	2	Sposób 1: $V \text{ tlenu ciekłego} = 5 \text{ dm}^3 = 5000 \text{ cm}^3$ $m \text{ O}_2 = d \cdot V = 1,141 \cdot 5000 = 5705 \text{ g}$ 32 g tlenu ----- 22,4 dm³ 5705 g ----- x dm³ $x = 3993,5 \text{ dm}^3 \approx 4 \text{ m}^3$ <u>$V \text{ tlenu gazowego} = 4 \text{ m}^3$</u> Sposób 2. $V \text{ tlenu ciekłego} = 5 \text{ dm}^3 = 5000 \text{ cm}^3$ $m \text{ O}_2 = d \cdot V = 1,141 \cdot 5000 = 5705 \text{ g}$ $n \text{ tlenu} = \frac{5705}{32} = 178,28 \text{ mol}$ $V \text{ tlenu} = 178,28 \cdot 22,4 = 3993,472 \text{ dm}^3 = 4 \text{ m}^3$ <u>$V \text{ tlenu gazowego} = 4 \text{ m}^3$</u>	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia, podanie wyniku w m³. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, ale popełnienie błędów obliczeniowych i otrzymanie niepoprawnego wyniku. Lub podanie wyniku w dm³. 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	Należy uznać inne, poprawne merytorycznie sposoby rozwiązania. Wynik zależy od przyjętych przez ucznia zaokrągleń.
14.	2	P F	2 pkt – wybór i zaznaczenie dwóch poprawnych odpowiedzi.	

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ WOJEWÓDZKI 2022/2023

			1 pkt – wybór i zaznaczenie jednej poprawnej odpowiedzi. 0 pkt – wybór i zaznaczenie wszystkich niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi.	
15.	2	1 dm³ $\xrightarrow{\text{odparowano}}$ 0,5 dm³ pobrano 0,1 dm³ dodano AgNO₃ m osadu = 135 mg (naczynie końcowe) $\begin{array}{rcl} \text{Ag}^+ + \text{Cl}^- & \rightarrow & \text{AgCl} \\ 35,5 \text{ g} & \text{---} & 143,5 \text{ g} \\ x \text{ mg} & \text{---} & 135 \text{ mg} \\ x = 33,397 \text{ mg} \approx 33,4 \text{ mg} \end{array}$ masa jonów Cl⁻ w naczyniu najmniejszym – 33,4 mg, to w naczyniu średnim 33,4 · 5 = 167 mg Masa Cl⁻ w naczyniu średnim jest identyczna jak w naczyniu największym. Zatem 167 mg < 300 mg <u>Woda nadaje się do picia.</u>	2 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia i wyciągnięcie poprawnego wniosku. 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, ale popełnienie błędów obliczeniowych i otrzymanie niepoprawnego wyniku i wyciągnięcie niepoprawnego wniosku. Lub: 1 pkt – poprawny sposób rozwiązania zadania, poprawne obliczenia, ale wyciągnięcie niepoprawnego wniosku. 0 pkt – niepoprawny sposób rozwiązania lub brak rozwiązania.	Uczeń może wykonywać obliczenia z dokładnością do pierwszego miejsca po przecinku lub do liczby całkowitej. Należy uznać inne, poprawne merytorycznie sposoby rozwiązania.
16.	2	Wzór półstrukturalny kwasu: $\text{CH}_2 = \text{CH} - \overset{\text{O}}{\underset{\text{ }}{\text{C}}} - \text{OH}$ Lub: $\text{CH}_2 = \text{CH} - \text{COOH}$ Wzór półstrukturalny alkoholu: $\text{CH}_3 - \text{OH} \quad \text{lub:} \quad \text{CH}_3\text{OH}$	2 pkt – poprawne zapisanie dwóch wzorów (kwasu i alkoholu). 1 pkt – poprawne zapisanie jednego wzoru (kwasu lub alkoholu). 0 pkt – niepoprawne zapisanie dwóch wzorów lub brak wzorów.	We kwasu musi być widoczne wiązanie podwójne pomiędzy atomami węgla.

Wojewódzki Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego
STOPIEŃ WOJEWÓDZKI 2022/2023

17.	2	P P	2 pkt – wybór i zaznaczenie dwóch poprawnych odpowiedzi. 1 pkt – wybór i zaznaczenie jednej poprawnej odpowiedzi. 0 pkt – wybór i zaznaczenie wszystkich niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi	
18.	2	Salicylan metylu: lub: Octan kwasu salicylowego: Lub:	2 pkt – poprawne zapisanie dwóch wzorów (salicylanu metylu i octanu kwasu salicylowego). 1 pkt – poprawne zapisanie jednego wzoru. 0 pkt – niepoprawne zapisanie dwóch wzorów lub brak wzorów.	